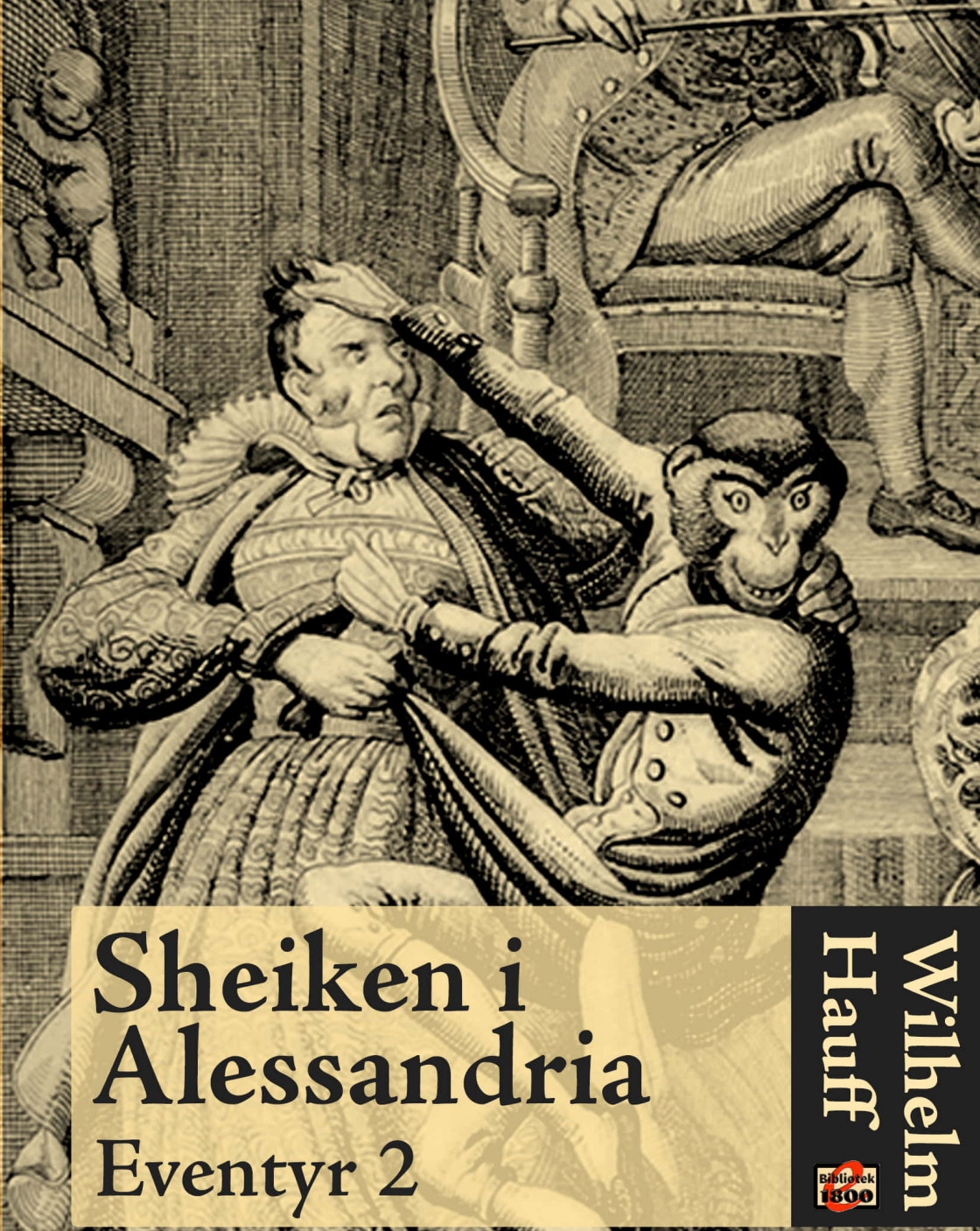

Sheiken i Alessandria

Eventyr 2

Wilhelm Hauff

Bibliotek 1800

Wilhelm Hauff

Sheiken i Alessandria

og hans slaver

Eventyr 2

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Wilhelm Hauff: *Sheiken i Alessandria og hans slaver* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Wilhelm Hauff: *Sheiken i Alessandria og hans slaver* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Sheiken i Alessandria og hans slaver

Sheiken i Alessandria, Ali Banu, var en løjerlig mand. Når han om morgenen gik igennem byens gader med en turban på af det kostbareste kashmir, iført sin festdragt og med det prægtige bælte, der var halvtreds kameler værd, med langsomme, gravitetiske skridt, med dybe furer i panden og med rynkede bryn, når han således med nedslagne øjne vandrede ad moskeen til, som hans stilling krævede, for at holde foredrag over Koranen for de troende, og for hver fem skridt, han gjorde, tankefuld strøg sit lange, sorte skæg, så blev folk på gaden stående og så efter ham og sagde til hinanden:

"Han er dog en smuk, anselig mand."

"Ja, og rig," tilføjede så vel en eller anden, "meget rig; han har jo et slot ved Stambuls havn, og han har jo agre og marker og mange tusind stykker kvæg og mange slaver."

"Ja," sagde en tredje, "og tartaren, som nylig kom her til fra Stambul fra storherren selv – Profeten velsigne ham –, han har fortalt mig, at vor sheik står i stor anseelse hos Reis-Effendi, hos Kapidschi-Vadschi, hos alle, ja hos selve sultanen."

"Ja," råbte en fjerde, "hans skridt er velsignede. Han er en rig og fornem herre, men – men –, ja I ved nok, hvad jeg mener."

"Ja, vel," mumlede så de andre, "det er sandt, han har også fået sit at bære, jeg ville ikke bytte med ham; han er en rig og fornem herre, men – men –."

Ali Banu havde et prægtigt hus på Alessandrias smukkeste torv. Foran huset var der en stor terrasse beklædt med marmor og overskygget af palmetræer. Her sad han tit om aftenen og røg sin vandpibe. Tolv prægtigt klædte slaver ventede i ærbødig

afstand på hans vink, en havde hans betel i forvaring, en anden holdt hans solskærm, en tredje skænkede kostelig sorbet i skåle af det pure guld, en fjerde stod rede til med en vifte af påfuglefjer at jage fluerne bort, andre var sangere og havde lutter og blæseinstrumenter med for at glæde ham med musik, når han ønskede det, og den lærdeste af dem havde flere ruller, som han var rede til at læse op af for ham.

Men de ventede forgæves på et vink; han ville ikke høre musik eller sang, han ville ikke have tankesprog eller vers af oldtidens vise digtere læst op, han ville hverken drikke sorbet eller tygge betel, ja, selv slaven med viften af påfuglefjer havde ingen fornøjelse af sit arbejde, for hans herre mærkede slet ikke, når en flue summede omkring ham.

Folk, som kom der forbi, blev jævnligt stående, studsende over husets pragt, over de rigt klædte slaver og over de bekvemmeligheder, alt var udstyret med, men når de så så, hvor mørk og alvorlig sheiken sad under palmetræerne uden at se på noget som helst andet end de blå røgskyer fra hans vandpibe, så rystede de på hovederne og sagde:

"Den rige mand er sandelig en fattig mand. Han, der har så meget, er fattigere end den, der ingen ting har, thi Profeten har ikke givet ham den forstand, der skal til for at nyde det."

Det sagde folk, og så lo de og gik videre.

En aften, da sheiken atter sad under palmerne uden for sit hus, omgivet af al jordens glans og herlighed og tungsindig og ensom røg sin vandpibe, stod der ikke langt derfra nogle unge mennesker, som så på ham og lo.

"Sheik Ali Banu er sandelig en tosse," sagde den ene. "Havde jeg hans skatte, skulle jeg rigtignok gøre anderledes brug af

dem. Jeg ville hver dag leve i fryd og herlighed. Mine venner skulle spise hos mig i de store sale og det bedrøvelige hus skulle genlyde af jubel og latter."

"Ja," svarede en anden, "det var ikke så galt; men mange venner gør pungen tom, om den så var så stor som selve sultanens – Profeten velsigne ham. Men når jeg sådan om aftenen sad her under palmerne på det smukke torv, så skulle slaverne synge og spille for mig, mine dansere skulle komme og danse og gøre krumspring og alskens mærkværdige kunster. Og så ville jeg rigtig fornemt ryge min vandpibe, drikke kostelig sorbet og glæde mig over det hele, som om jeg var konge af Bagdad."

"Sheiken," sagde en tredje, der var skriver, "sheiken skal være en lærd og vis mand, og hans foredrag over Koranen vidner virkelig også om, at han er vel bevandret i alle digternes og vismændenes skrifter. Men fører han et liv, som sømmer sig for en fornuftig mand? Der står en slave med hele favnen fuld af ruller – jeg gav gerne mine bedste klæder for blot at få lov til at læse en af dem, for det er vist sjældne sager. Men han! Han sidder og ryger og lader bøger være bøger. Var jeg sheik Ali Banu, så skulle den karl få lov til at læse for mig, til vejret gik fra ham, eller natten faldt på, og selv da skulle han læse for mig, til jeg faldt i søvn."

"Ja, I ved god besked om, hvordan man skal bære sig ad med at føre et herligt liv," sagde den fjerde leende, "spise og drikke, synge og danse, læse tankesprog og digte af usle digtere! – Nej, så ville jeg rigtignok tage tingene ganske anderledes. Han har de dejligste heste og kameler og fuldt op med penge. Var jeg i hans sted, ville jeg rejse, rejse til verdens ende, helt op til

moskovitterne, ja til frankerne. Ingen vej skulle være mig for lang når det gjaldt om at se verdens herligheder. Det ville jeg gøre, hvis jeg var i hans sted."

"Ungdommen er en herlig tid, det er den alder, hvor man er glad og fornøjet," sagde en gammel, tilsyneladende uanselig mand, der stod ved siden af dem og havde hørt på deres samtale. "Men tillad mig at sige, at ungdommen også er tåbelig og somme tider snakker hen i vejret uden at vide, hvad den siger."

"Hvad mener I med det, gamle mand?" spurgte de unge mennesker forundret. "Er det os, I sigter til? Hvad kommer det jer ved, at vi ikke synes om sheikens levevis?"

"Når en ved bedre besked end en anden, skal han oplyse ham om hans vildfarelse, siger Profeten," svarede den gamle mand. "Sheiken er ganske vist velsignet med rigdom og har alt, hvad hjertet begærer, men han har årsag til at være alvorlig og tungsindig. Tror I, han altid har været sådan? Nej, jeg kendte ham allerede for femten år siden, og da var han munter og rask som en gazelle, levede fornøjet og nød livet. Han havde den gang en søn, der var hans livs lyst, en smuk og dannet dreng; enhver, der så ham og hørte ham tale, måtte misunde sheiken denne skat, for han var kun ti år gammel og dog allerede så kundskabsrig, som de færreste er i deres attende år."

"Og han er død for ham – den stakkels sheik!" råbte skriveren.

"Det ville være en trøst for ham at vide, at han er gået hjem til Profetens boliger, hvor han ville have det bedre end her i Alessandria, men hvad han har fået at vide, er meget værre. Det var just på den tid, da frankerne faldt over vort land som

grådige ulve og førte krig med os. De havde overrumplet Alessandria og drog derfra længere og længere ind i landet og kæmpede med mamelukkerne. Sheiken var en klog mand og forstod at komme godt ud af det med dem, men hvad enten de nu var lystne efter hans skatte, eller det kom af, at han tog sig af sine troende brødre, det ved jeg ikke, men en dag kom de og skyldte ham for hemmeligt at have understøttet mamelukkerne med våben, heste og levnedsmidler. Det hjalp ikke, alt hvad han sagde for at bevise sin uskyldighed, for frankerne er et råt og hårdhjertet folkefærd, når det gælder om at presse penge ud af nogen. De tog hans lille søn – Kairam hed han – med til deres lejr som gidsel. Han bød dem mange penge for ham, men de slap ham ikke, de ville drive ham til at byde endnu mere. Så kom der pludselig ordre fra deres bassa, eller hvad han var, at de skulle gå om bord. Ingen i Alessandria vidste et ord om det, før de var ude i rum sø, og den lille Kairam, Ali Banus søn, slæbte de vel med sig, for man har aldrig siden hørt noget til ham."

"Den stakkels mand, hvor Allah dog har slået ham hårdt!" råbte de unge mennesker alle som én og så medlidende hen på sheiken, som sad i sin ensomhed, under palmerne og sørgede, omgivet af glans og herlighed.

"Hans hustru, som han elskede højt, døde af sorg over sønnen. Så købte han sig et skib, udrustede det og fik den franske læge, der bor hist nede ved brønden, overtalt til at rejse med ham til Frankistan for at opsøge den forsvundne søn. De sejlede bort og var længe på havet, og omsider kom de til det land, hvor de giaourer, der havde været i Alessandria, bor. Men der skal det have gået skrækkeligt til. De havde taget livet af

deres sultan og pashaerne, og rige og fattige huggede hovederne af hinanden, og der var ingen lov og orden i landet mere. De søgte forgæves i alle byer efter den lille Kairam, ingen vidste besked om ham, og den frankiske doktor rådede omsider sheiken til at sejle hjem igen, da de måske ellers selv kunne miste deres hoveder.

Så kom de da hjem igen, og siden den tid har sheiken bestandig levet som nu, for han sørger over sin søn, og det med rette. Må han ikke, når han spiser og drikker, tænke: Nu sulter og tørster måske min stakkels Kairam? Og når han klæder sig i kostelige sjaler og stadsklæder, som hans stand og embede kræver det, må han så ikke tænke: Nu har han måske ikke det, han kan hylle sin krop i? Og når han har sine slaver, sangere, dansere og forelæsere om sig, må han så ikke tænke: Nu må måske min stakkels søn gøre krumspring og spille for sin frankiske herre? Og hvad der volder ham mest sorg, er, at han tror, at den lille Kairam så langt borte fra sine fædres land og ude iblandt de vantro, der spotter og håner ham, må falde fra sine fædres tro, så at han, når tidens fylde kommer, vil komme til at savne ham i Paradisets haver.

Derfor er han også så mild imod sine slaver, og skænker store summer til de fattige, for han håber, at Allah vil gengælde ham det og røre hans søns frankiske herrers hjerter, så de bliver milde imod ham. Han giver også hvert år tolv slaver fri på den dag, da hans søn blev taget fra ham."

"Det har jeg nok hørt tale om," sagde skriveren, "men folk siger jo så meget. Hans søn har jeg ikke hørt tale om, men det hedder sig, at han er en løjerlig mand og ganske særlig opsat på at høre historier. Der bliver nok hvert år holdt en kappestrid

imellem hans slaver, og den, der fortæller bedst, skænker han friheden."

"Bryd jer ikke om, hvad folk siger," sagde den gamle mand. "Det forholder sig, som jeg siger, det ved jeg bestemt. Det er nok muligt, at han for at adsprede sig på hin sorgens dag lader sine slaver fortælle historier, men han skænker dem friheden for sin søns skyld. Nå, nu begynder det at blive køligt, og jeg må videre. *Salem aleikum* (fred være med eder), unge herrer, og hav for fremtiden bedre tanker om den gode sheik."

De unge mennesker takkede den gamle for, hvad han havde fortalt dem, så endnu en gang hen på den sørgende fader og gik så ned ad gaden, idet de sagde til hinanden:

"Jeg ville dog ikke være i sheik Ali Banus sted."

Ikke længe efter, at disse unge mennesker havde talt med den gamle mand om sheik Ali Banu, traf det sig så, at de atter kom igennem gaden på den tid, da morgenbønnen bliver holdt. De kom i tanker om den gamle mand, og hvad han havde fortalt, og de beklagede sheiken og så op på hans hus. Men hvor forbavsede blev de ikke, da de så, at alt var smykket på det prægtigste. Fra taget, hvor pyntede slavinder gik og spadserede omkring, vajede der flag og vimpler, husets forhal var belagt med kostbare tæpper, på trappetrinene var der bredt silke, ja selv på gaden var der lagt smukt, fint klæde, som mangen en ville være blevet glad ved at få sig en festdragt af eller et fodtæppe.

"Sikken en forandring, der er foregået med sheiken i de få dage," sagde den unge skriver. "Mon han vil give en fest? Mon han vil sætte sine sangere og dansere i arbejde? Sikke tæpper!

Gud ved, om der er nogen i hele Alessandria, der har mage til dem. Og det klæde dér på den bare jord – det er virkelig synd."

"Ved du, hvad jeg tror?" sagde en anden. "Han belaver sig vist på at tage imod en fornem gæst, for det er jo forberedelser, som man træffer dem, når en hersker over store lande eller en af storherrens effendier velsigner et hus med sit besøg. Gud ved, hvem det er, han venter."

"Se der, er det ikke den gamle fra forleden, der går der nede? Han ved jo alting, han må også kunne sige os besked om den ting. Hejda, gamle herre, kom lidt hen til os," råbte de.

Den gamle mand fik øje på dem og kom hen til dem, for han så straks, at det var de unge mennesker, han havde talt med for nogle dage siden. De gjorde ham opmærksom på de forberedelser, der blev truffet i sheikens hus, og spurgte, om han ikke vidste, hvad det var for en fornem gæst, han ventede.

"I tror nok, det er en stor glædesfest, Ali Banu fejrer, eller at han venter besøg af en stor mand," svarede han. "Det tager I fejl i, men det er i dag, som I ved, den tolvte dag i måneden Ramadan, og den dag blev hans søn ført til frankernes lejr."

"Men det ser jo ved Profetens skæg ud, som om her skulle være bryllup og stor fest," råbte et af de unge mennesker, "og så er det hans meget omtalte sørgedag; hvorledes får I det til at rime sammen? I må indrømme, at sheiken er noget forstyrret i hovedet."

"Dømmer I endnu stadig så hastigt, min unge ven?" sagde den gamle smilende. "Også denne gang var eders pil spids og hvas, og eders bue stærkt spændt, og dog skød I langt forbi målet. I skal vide, at sheiken i dag venter sin søn."

"Han er altså fundet?!" råbte de unge mennesker glade.

"Nej, og han bliver vel ikke fundet lige med det første, men nu skal I høre. Da sheiken en gang for en otte-ti år siden fejrede denne dag med sorg og klage, frigav slaver og gav mange fattige at spise og drikke, traf det sig så, at han også bespiste en dervish, der mat og mødig lå og hvilede sig i skyggen af huset. Denne dervish var en hellig mand og vel forfaren i sandsigeri og stjernetyderi. Efter at han havde styrket sig, trådte han ind til den gæstmilde sheik og sagde:

"Jeg kender grunden til din sorg; det er jo i dag den tolvte i måneden Ramadan, den dag, du mistede din søn. Men vær ved godt mod; denne sorgens dag vil en gang blive til en festdag for dig, for på den dag skal din søn en gang vende tilbage."

Således talte dervishen, og det ville være syndigt, om nogen muselmand ville tvivle på sådan en mands ord. Alis sorg blev ganske vist ikke ringere for det, men han venter dog den dag sin søns tilbagekomst og smykker sit hus og forhallen og trapperne, som om han kunne ventes hver time på dagen."

"Det er mærkværdigt," sagde skriveren. "Men jeg gad nok se, hvor prægtigt alt er indrettet, og hvorledes han selv sørger midt i al den herlighed, og især ville jeg gerne høre hans slaver fortælle."

"Intet er lettere," svarede den gamle. "Opsynsmanden over slaverne i hans hus har i mange år været min gøde ven, og han skaffer mig på den dag altid en plads i salen, hvor man imellem alle sheikens venner og tjenere ikke lægger mærke til den enkelte. Jeg skal snakke med ham og se at få ham til at lade jer komme ind; I er jo kun fire, så det kan nok lade sig gøre. Indfind jer klokken ni her på pladsen, så skal jeg bringe jer svar."

De unge mennesker takkede den gamle og gik deres vej, meget spændte på, hvorledes det ville løbe af.

Til den fastsatte tid indfandt de sig atter på pladsen uden for sheikens hus og traf den gamle, som meddelte dem, at slavernes opsynsmand havde givet ham lov til at tage dem med ind. Han gik foran, men ikke ad den store port og de prægtigt udsmykkede trapper, men ad en lille sideport, som han omhyggeligt lukkede efter sig. Derpå førte han dem igennem flere gange ind i den store sal. Her var der stor trængsel alle vegne; der var prægtigt klædte herrer, byens ansete mænd og sheikens venner, som var kommet for at trøste ham i hans sorg. Der var alle slags slaver af alle nationer, men de så alle sammen meget bedrøvede ud, for de elskede deres herre og sørgede med ham. I den ene ende af salen sad på en prægtig divan Alis fornemste venner, som blev opvartet af slaverne. På gulvet ved siden af dem sad sheiken, for sorgen over hans søn tillod ham ikke at sidde på glædens tæppe. Han støttede sit hoved på sin hånd og syntes kun lidet at ænse de trøstende ord, hans venner hviskede til ham. Lige over for ham sad der nogle gamle og unge mænd i slavedragt. Den gamle oplyste sine unge venner om, at det var de slaver, som Ali Banu ville give fri denne gang. Der var også nogle franker imellem dem, og den gamle gjorde dem særligt opmærksom på en af dem, der var udmærket smuk og endnu meget ung. Sheiken havde først for nogle dage siden købt ham af en slavehandler fra Tunis og betalt ham i dyre domme, og nu gav han ham allerede fri, for han troede, at jo flere franker, han sendte hjem til deres fædreland, des snarere ville Profeten udfri hans søn.

Efter at der var blevet budt forfriskninger om, gav sheiken slavernes opsynsmand et vink. Denne rejste sig, og der blev ganske stille i salen. Han trådte hen foran de slaver, der skulle gives fri, og sagde med høj røst:

"I mænd, som min herre Ali Banu, sheik af Alessandria, i dag i sin nåde giver fri, gør nu, hvad der på denne dag er skik og brug her i huset, og begynd at fortælle."

Derpå hviskede slaverne indbyrdes, og så tog en gammel slave ordet og begyndte at fortælle

Historien om dværgen Næse

Herre, de tager storligen fejl, som tror, at det kun var på Harun al Raschids, kaliffen af Bagdads tid, at der var feer og troldmænd til, eller at de historier, man hører på torvene om åndernes og deres fyrsters væsen, ikke er sande. Der gives feer den dag i dag, og det er ikke så længe siden, at jeg selv var vidne til en begivenhed, ved hvilken ånderne åbenbart havde en finger med i spillet, således som jeg nu skal fortælle jer.

I en anselig by i mit kære fædreland Tyskland boede der for mange år siden en skomager, som ernærede sig ærligt og redeligt med samt sin kone. Om dagen sad han på gadehjørnet og flikkede sko og tøfler og lavede jo også nye, når nogen ville betro ham sådan et stykke arbejde, men så måtte han først købe læder, for han var fattig og havde ikke råd til at have noget liggende. Hans kone solgte frugt og grøntsager, som hun dyrkede i en lille have uden for porten, og der var mange, som gerne handlede med hende, for hun var pænt og renligt klædt og forstod at stille sine grøntsager til skue på en tiltalende måde.

Dette par småfolk havde en smuk dreng, velskabt og tiltalende og temmelig stor af sine otte år. Han plejede at sidde på grønttorvet hos moderen, og når en kone eller en kok havde gjort indkøb hos skomagerkonen, bar han gerne en del af varerne hjem for dem, og så havde han for det meste en smuk blomst eller lidt penge eller et stykke kage med, når han kom igen, for herskaberne syntes godt om, at den smukke dreng fulgte med hjem, og var altid meget gavmilde mod ham.

En dag sad skomagerens kone som sædvanlig på torvet; hun havde nogle kurve stående med kål og andre grøntsager, alle slags urter og frø, og i en mindre kurv havde hun tidligt modne pærer, æbler og abrikoser. Den lille dreng – Jakob hed han – sad ved siden af hende og falbød med høj røst varerne:

"Kom, I herrer, og se denne dejlige kål, lugt, hvor disse urter dufter; tidligt modne pærer, gode koner, tidligt modne æbler og abrikoser, kom og køb, kom og køb, min moder sælger for godtkøb."

Som drengen sad og råbte således, kom der en gammel kone gående over torvet; hun så noget pjaltet ud, havde et lille, spidst ansigt, der var ganske runkent af ælde, røde øjne og en spids, krum næse, der hang ned imod hagen; hun støttede sig til en lang stok, men hendes gang var ikke til at beskrive, for hun hinkede og gled og vaklede af sted; det var, som om hun havde hjul under benene og hvert øjeblik var ved at snuble og støde den spidse næse imod brostenene.

Skomagerens kone så opmærksomt på dette gamle kvindemenneske. Hun havde nu i seksten år hver dag siddet på torvet, og dog havde hun aldrig før set denne mærkværdige skikkelse. Hun blev uvilkårligt forskrækket, da den gamle hinkede hen til hende og stod stille ved hendes kurve.

"Er I grønthandlersken Hanne?" sagde den gamle kone med en ubehagelig, skrigende stemme, idet hun stadig rokkede frem og tilbage med hovedet.

"Ja, det er mig," svarede skomagerkonen. "Hvad er til tjeneste?"

"Lad os se på varerne, lad os se på varerne, lad mig se dine urter, om du har, hvad jeg behøver," svarede den gamle, og så

bøjede hun sig ned over kurvene, stak et par mørkebrune, hæslige hænder ned i urtekurven, tog sat med sine lange edderkoppefingre på urterne, der var så pynteligt ordnede, holdt dem op for den lange næse den ene efter den anden og lugtede til dem. Det skar skomagerens kone i hjertet at se, hvorledes den gamle kone handlede med hendes sjældne urter, men hun turde ingen ting sige, for køberen havde jo ret til at prøve varerne, og hun følte desuden en underlig angst over for konen. Da hun havde rodet hele kurven igennem, mumlede hun: "Usselt tøjeri, dårlige urter, ingen ting af det, jeg søger, meget bedre for halvtreds år siden, usselt tøjeri, usselt tøjeri!"

Den tale ærgrede nu den lille Jakob. "Du er en uforskammet gammel kone," råbte han modigt. "Først roder du om imellem de dejlige urter og krammer dem med dine ækle, brune fingre, så holder du dem op for din lange næse, så at ingen gider have dem, og nu skælder du oven i købet vore varer ud for noget usselt tøjeri, skønt selve hertugens kok køber alting hos os."

Den gamle kone skelede til den modige dreng, satte et afskyeligt grin op og sagde med hæs røst: "Nå, så du synes om min næse, sønnike, min kønne, lange næse, hvad sønnike? Du skal også få sådan en midt i ansigtet, helt ned til hagen." Med disse ord humpede hun hen til den kurv, der var kål i. Hun tog de dejligste, hvide kålhoveder i hånden og krammede dem, så de knirkede, kastede dem uordentligt ned i kurven igen og sagde: "Usle varer, dårlig kål!"

"Nok ikke så ækelt med hovedet!" råbte drengen ængsteligt. "Din hals er jo så tynd som en kålstok, den kunne let knække, og hvem ville købe dit hoved, hvis det faldt ned i kurven?"

"Så du synes ikke om tynde halse?" mumlede den gamle leende. "Så skal du slet ingen have; hovedet skal sidde helt ned på skuldrene af dig, så det ikke kan falde af din lille krop."

"Lad dog være at sige sådant noget dumt vås til barnet," sagde skomagerens kone, som nu omsider tabte tålmodigheden over al den mønstren og roden og lugten. "Vil I købe noget, så skynd jer; I jager jo mine andre kunder bort."

"Godt, lad gå da," råbte den gamle med et arrigt blik; "jeg vil købe disse seks kålhoveder af dig; men se, jeg må støtte mig til min stok, så jeg kan ingen ting bære; lad din lille søn bringe varerne hjem til mig, jeg skal nok lønne ham for det."

Den lille græd og ville ikke gå med hende, for han var bange for den stygge gamle kone, men moderen pålagde ham det alvorligt, idet hun sandt, at det var synd, at den gamle, svagelige kone skulle slæbe den byrde alene. Han adlød halvt grædende, samlede kålhovederne i en kurv og fulgte efter den gamle kone over torvet.

Det gik ikke synderlig rask for hende, og hun var næsten tre kvarter om at nå hen i en helt afsides del af byen, hvor hun omsider standsede uden for et lille forfaldent hus. Hun trak en gammel rusten krog op af lommen og stak den ind i et lille hul i døren, og så sprang denne pludselig hvinende op. Men hvor den lille Jakob blev overrasket, da han trådte indenfor! Huset var indvendig pragtfuldt udstyret, lofterne og væggene var af marmor, møblerne af det skønneste ibenholt indlagt med guld og ædelstene, men gulvet var af glas og så glat, at den lille flere gange gled og faldt. Den gamle tog en sølvfløjte op af lommen og blæste nogle toner på den, så det skingrede igennem huset, og så kom der straks nogle små marsvin ned ad trappen. Jakob

undrede sig i høj grad, for de gik på to ben, havde nøddeskaller på poterne, klæder, så de så ud som mennesker, ja endog hatte efter nyeste mode på hovederne.

"Kommer I snart med mine tøfler, I rakkerpak?" råbte den gamle, idet hun slog efter dem med stokken, så de hylende fo'r i vejret; "hvor længe skal jeg stå her og vente?"

De skyndte sig op ad trappen og kom igen med et par kokosskaller, der var foret med læder; dem stak den gamle fødderne i.

Nu hinkede og vaklede hun slet ikke mere; hun kastede staven og gled overmåde hurtigt hen over glasgulvet, idet hun holdt den lille Jakob i hånden og trak ham af sted med sig. Omsider standsede hun i et værelse, hvor der var pyntet op med alskens husgeråd, så det næsten så ud som et køkken, skønt de mahognitræs borde og de med kostbare tæpper belagte sofaer mere passede til en stadsstue.

"Sæt dig ned," sagde den gamle ret venligt, idet hun trykkede ham ned i et hjørne af en sofa og stillede et bord således hen for ham, at han ikke kunne komme ud. "Sæt dig ned, du har haft en tung byrde at slæbe på; menneskehoveder er ikke så lette, nej, de er ikke så lette."

"Hvor I snakker løjerligt, frue," råbte den lille; "træt er jeg rigtignok, men det var jo kålhoveder, jeg bar. I købte dem jo af min moder."

"Nej, der er du vild på kareten," sagde den gamle kone leende, løftede låget af kurven og tog et menneskehoved frem, som hun holdt i hårtoppen. Den lille var ude af sig selv af angst; han kunne ikke begribe, hvorledes alt dette hang sammen, men han tænkte på sin moder; fik nogen noget at vide om de

menneskehoveder, ville min moder vist blive anklaget, tænkte han.

"Nu kommer jeg da til at give dig noget, fordi du er så artig," mumlede den gamle. "Vent blot et øjeblik, så skal jeg lave dig en suppe, som du skal mindes alle dine levedage."

Derpå fløjtede hun igen. Så kom der først adskillige marsvin i menneskeklæder; de havde køkkenforklæder på, og ved bæltet hang der sleve og forskærerknive; efter dem kom der hoppende en mængde små egern; de havde vide, tyrkiske benklæder på, gik oprejst og havde grønne fløjlshuer på hovederne. De lod til at være kokkedrenge, for de klatrede overmåde rask op ad væggene, hentede pander og fade, æg og smør, urter og mel ned og bar det hen til skorstenen. Der fo'r den gamle kone med kokostøflerne stadig omkring og havde meget travlt, og den lille kunne se, at det var hende meget magtpåliggende at lave noget rigtig godt til ham. Nu blussede ilden stærkt op, det røg og sydede i panden, og der udbredte sig en behagelig duft i stuen, men den gamle rendte frem og tilbage, og egernerne og marsvinene efter hende, og hver gang hun kom forbi skorstenen, stak hun sin lange næse ned i gryden. Omsider begyndte det at boble og synge, der steg damp op af gryden, og der flød skum ned ad den, ned i ilden. Så tog hun den af, hældte noget af indholdet op i en sølvskål og satte denne hen for den lille Jakob.

"Nå, sønnike," sagde hun, "spis nu denne suppe, så får du alt det, du synes så godt om hos mig. Du skal også blive en dygtig kok, så bliver du dog altid noget, men urten, nej, urten skal du aldrig finde – hvorfor havde din moder den ikke i sin kurv?"

Den lille forstod ikke rigtig, hvad hun mente, men des ivrigere tog han for sig af suppen, der smagte ganske udmærket. Hans moder havde lavet mangt et velsmagende måltid til ham, men så godt havde aldrig noget smagt ham. Der steg en duft af fine urter og krydderier op af suppen, og så var den på én gang sød og syrlig og meget stærk. Da han var ved at drikke de sidste dråber af den kostelige suppe, stak marsvinene ild i arabisk røgelse; røgen svævede om i værelset i blålige skyer, den blev tættere og tættere og sank længere og længere ned; duften virkede bedøvende på den lille; han kunne sige til sig selv, så tit han ville, at han skulle hjem til sin moder, det hjalp ikke; hver gang han tog sig sammen, sank han atter tilbage i sin døs, og omsider faldt han helt i søvn på den gamle kones sofa.

Han havde løjerlige drømme. Det kom ham for, som den gamle kone trak klæderne af ham og i stedet for dem gav ham et egernskind på. Nu kunne han springe og klatre som et egern; han færdedes imellem de andre egern og marsvin, der var meget pæne og dannede mennesker, og gjorde ligesom de tjeneste hos den gamle kone. I førstningen blev han kun sat til at være skopudser, det vil sige, han måtte salve kokosskallerne, som den gamle brugte som tøfler, med olie og gnide dem blanke. Den slags arbejde havde han tit måttet gøre i sin faders hus, så det gik flinkt for ham. Så drømte han, at han, da der var gået et års tid, blev sat til finere arbejde; han måtte sammen med nogle andre egern fange solstøv og sigte det gennem den fineste hårdug, når de havde nok. Den gamle kone mente nemlig, at solstøv var det allerfineste, der gaves, og da hun havde ondt ved at tygge, fordi hun ingen tænder havde, lod hun sit brød lave af solstøv.

Da der igen var gået et år, rykkede han op blandt de tjenere, der samlede drikkevand til den gamle. Man må ikke tro, at hun havde ladet grave en cisterne til det brug eller ladet et kar stille ud i gården til at samle regnvandet i, nej, det gik meget finere til; egernerne og Jakob med måtte øse dug af roserne i nøddeskaller, det var den gamles drikkevand, og da hun drak overmåde meget, havde vandbærerne strengt arbejde. Da der atter var gået et år, blev han sat til indvendig gerning i huset, han fik den bestilling at holde gulvene rene, og da de var af glas, så at man så den mindste plet på dem, var det ikke noget ringe arbejde. De måtte skrubbe dem og binde klude under fødderne, når de færdedes i værelserne. I det fjerde år blev Jakob forflyttet til køkkenet. Det var en ærespost, som man kun kunne opnå efter at have gennemgået en lang prøvetid. Jakob tjente sig op fra kokkedreng til første postejbager og blev så dygtig og erfaren i alt, hvad der vedrører køkkenvæsenet, at han tit selv undrede sig over det; han lærte at lave de vanskeligste sager, postejer af to hundrede forskellige bestanddele og grøntsupper kogt på alverdens urter, og det alt sammen lærte han at lave hurtigt og kraftigt.

Således tilbragte han syv år i den gamle kones tjeneste. Så pålagde hun ham en dag, idet hun tog kokosskoene af og tog kurven og krykkestaven i hånden for at gå ud, at plukke en høne, fylde den med urter og stege den smukt brun og gul, til hun kom, igen. Han gjorde det efter kunstens regler, drejede halsen om på hønen, skoldede den i kogende vand, plukkede fjerene af den, skrabede den, så huden blev glat og fin, og tog indvoldene ud af den. Derpå begyndte han at samle de urter, hønen skulle fyldes med. Så traf det sig, at han inde i

urtekammeret fik øje på et vægskab, som han aldrig før havde lagt mærke til. Døren stod halvt åben; han gik nysgerrigt hen til det for at se, hvad der var i det, og han så adskillige kurve stå der inde. De udsendte en stærk og liflig duft, og da han tog låget af en af dem, viste det sig, at den indeholdt urter af en ganske mærkværdig form og farve. Stilkene og bladene var blågrønne, og i toppen sad der en lille blomst, gloende rød med gul kant. Han betragtede tankefuldt denne blomst og lugtede til den; den udsendte den samme stærke duft som suppen, den gamle i sin tid havde kogt til ham, men duften var så stærk, at han begyndte at nyse; han nøs stærkere og stærkere og – til sidst vågnede han ved det.

Han lå på den gamle kones sofa og så sig forundret om.

"Nej, hvor man dog kan drømme livagtigt!" sagde han til sig selv. "Jeg turde have bandet på, at jeg var blevet til et usselt egern og var kammerat med marsvin og andre sådanne utysker, og at jeg samtidig var blevet en umådelig ferm kok. Hvor moder vil le, når jeg fortæller hende alt det. Men Gud ved, om hun ikke også vil skænde, fordi jeg sådan ligger og sover i et fremmed hus i stedet for at hjælpe hende på torvet."

Opfyldt af denne tanke rejste han sig for at gå; hans lemmer var endnu ganske stive af søvnen, og navnlig kunne han ikke rigtigt bevæge hovedet; han måtte smile ad sig selv, så søvndrukken, som han var, for hvert øjeblik stødte han, inden han vidste et ord af det, næsen imod et skab eller imod væggen eller tørnede imod en dørstolpe med den, når han vendte sig om. De små egern og marsvin løb klynkende omkring ham, som om de ville med, og da han var kommet helt hen til døren, kaldte han på dem, for det var nydelige små dyr, men de fo'r

hurtigt ind i værelset igen på deres nøddeskaller, og snart hørte han dem hyle langt borte.

Det var en temmelig afsides del af byen, den gamle havde ført ham hen til, og han kunne knapt finde rede i de snævre gyder. Der var også stor trængsel i dem, for det lod til, at der et eller andet sted i nærheden var en dværg, folk så på; hvor han kom hen, hørte han dem råbe: "Nej, se den hæslige dværg! Hvor kommer han fra? Det var dog en skrækkelig lang næse, og sikken hovedet sidder helt nede imellem skuldrene på ham, og sikke brune, grimme hænder han har." Under andre omstændigheder var han vel løbet med, for det var hans største fornøjelse at se kæmper eller dværge eller mærkværdige fremmede dragter, men nu måtte han skynde sig hen til sin moder.

Han blev ganske ængstelig til mode, da han kom hen på torvet. Moderen sad der endnu og havde en hel del frugt i sine kurve; han kunne altså ikke have sovet længe, men allerede på afstand forekom det ham, at hun så ud til at være meget bedrøvet, for hun opfordrede slet ikke de forbigående til at købe, men sad og støttede hånden til kinden, og da han kom nærmere, syntes det ham også, at hun var blevet blegere end sædvanlig. Han vidste ikke rigtig, hvad han skulle gøre, men omsider tog han mod til sig, listede sig hen bag ved hende, lagde kærligt sin hånd på hendes arm og sagde: "Hvad fejler dig, lille moder? Er du vred på mig?"

Konen vendte sig om til ham, men så udstødte hun et skrig af forfærdelse og fo'r tilbage.

"Hvad vil du mig, du afskyelige dværg?" råbte hun. "Af sted med dig! Sådanne tossestreger holder jeg ikke af."

"Men moder, hvad går der dog af dig?" sagde Jakob ganske forskrækket. "Du er vist ikke rigtig rask. Hvorfor jager du din søn bort?"

"Jeg har allerede sagt, at du skal gå din vej," svarede mo'r Hanne opbragt. "Hos mig får du ingen penge for dine gøglerier, din afskyelige vanskabning."

"Vorherre har virkelig berøvet hende forstanden," sagde den lille bekymret til sig selv. "Hvad skal jeg gøre for at få hende hjem? Kære, lille moder, vær nu dog fornuftig; se rigtigt på mig; jeg er jo din søn, din egen Jakob."

"Nej, nu bliver det mig for groft," råbte Hanne til den kone, der sad ved siden af hende. "Se til den afskyelige dværg, står han ikke der og skræmmer alle kunder fra mig, og så vover han oven i købet at drive spot med min ulykke. Han siger, at han er min søn, min Jakob, den uforskammede knægt!"

Nu rejste de andre koner der omkring sig op og begyndte at skælde ud af alle kræfter, og I ved jo nok, at det er noget, sælgekoner kan. De bebrejdede ham, at han drev spot med den ulykke, der var overgået den stakkels Hanne, da hendes dejlige dreng for syv år siden var blevet stjålet fra hende, og truede med at kaste sig over ham og kradse ham ihjel, hvis han ikke straks gik sin vej.

Den stakkels Jakob vidste ikke, hvad han skulle tro om alt dette. Han troede jo, at han den selv samme morgen var gået på torvet med sin moder, havde hjulpet hende med at stille hendes varer til skue, var fulgt hjem med den gamle kone, havde spist en tallerken suppe og så fået sig en lille lur, og nu var han her igen, og så talte moderen og de andre koner om syv år! Og de

kaldte ham en afskyelig dværg! Hvad var der dog sket med ham?

Da han mærkede, at moderen slet ikke ville vide af ham at sige, fik han tårer i øjnene og gik ned ad gaden til boden, hvor hans fader sad og flikkede sko.

"Jeg vil dog se," sagde han til sig selv, "om han heller ikke vil kendes ved mig. Jeg vil stille mig uden for døren og tale til ham."

Da han kom til skoflikkerens bod, blev han stående uden for døren og kiggede ind. Faderen var så optaget af sit arbejde, at han slet ikke så ham, men da hans blik tilfældigvis faldt på døren, tabte han sko og tråd og syl og råbte forfærdet: "Du gode Gud! Hvad er det? Hvad er det?"

"God aften, mester," sagde den lille, idet han trådte ind i boden; "hvordan går det?"

"Dårligt, dårligt, lille herre," svarede faderen til Jakobs store forundring, for det lod heller ikke til, at han kendte ham. "Arbejdet vil ikke rigtig gå fra hånden for mig; jeg er så alene og bliver gammel nu, men svend har jeg alligevel ikke råd til at holde."

"Men har I da ikke en lille søn, der lidt efter lidt kunne lære at gå jer til hånde?" spurgte den lille.

"Jeg har haft en søn; han hed Jakob og ville nu have været en slank, flink knøs på tyve år og kunnet være mig en støtte. Ak ja, sikken et liv, det kunne have været! Allerede da han var tolv år, var han så flink og flittig og forstod sig allerede en hel del på professionen, og smuk og fornøjelig var han også. Han havde lokket kunder til huset, så jeg snart kunne have opgivet at flikke og blot leveret nyt skotøj. Men sådan går det her i verden."

"Men hvad er der da blevet af jer søn?" spurgte Jakob med skælvende stemme.

"Det må Gud vide," svarede faderen. "Han blev stjålet fra os på torvet for syv år siden – ja, så længe er det siden."

"For syv år siden!" råbte Jakob forfærdet.

"Ja, lille herre, for syv år siden. Jeg mindes det endnu, som om det var i dag, hvordan min kone kom hjem og hylede og skreg, fordi drengen ikke var kommet igen; hun havde ledt og forhørt sig alle vegne, men uden at finde ham. Jeg havde nu altid tænkt og sagt, at det nok blev enden på det. Jakob var et smukt barn, det et vist og sandt, og min kone var stolt af ham og syntes godt om, at folk roste ham, og sendte ham tit med grøntsager og sådan noget til fornemme huse. Det var nu så meget godt, han fik hver gang rare foræringer, men pas på, sagde jeg, byen er stor, der er mange onde mennesker i den, pas godt på Jakob. Og det gik, som jeg sagde. En gang kommer der en afskyelig gammel kælling hen på torvet og købslår om frugt og grøntsager og køber så meget, at hun ikke selv kan bære det. Min kone, det gode skind, giver hende drengen med, og siden har vi ikke set ham."

"Og det er nu syv år siden, siger I?"

"Ja, det bliver syv år til foråret. Vi lod lyse efter ham og gik fra hus til hus og spurgte om ham; der var mange, som havde kendt den smukke dreng og holdt meget af ham, og de hjalp os nu med at lede efter ham, men det var alt sammen forgæves. Konen, der havde købt grøntsagerne, kendte heller ingen; men en ældgammel kone på halvfems år sagde, at det måske var den onde fe Urtevis, der i kommer til byen en gang hvert halvtredsindstyvende år for at gøre allehånde indkøb."

Således talte Jakobs fader, og imens bankede han sin sko læsterligt og trak tråden langt ud med begge hænder. Den lille kom lidt efter lidt på det rene med, hvad der var foregået med ham, at han ikke havde drømt, men virkelig havde tjent som egern hos den onde fe i syv år. Hans hjerte var så fuldt af sorg og harme, at det var lige ved at briste. Syv år af hans ungdom havde den gamle stjålet fra ham, og hvad havde han fået til vederlag? Han kunne pudse tøfler af kokosskaller; han kunne gøre rent i et værelse med glasgulv, han havde lært alle køkkenets hemmeligheder af marsvinene, det var det hele. Han stod en rum tid og spekulerede på den skæbne, der var overgået ham; så sagde hans fader omsider:

"Ønsker I måske et stykke arbejde gjort, unge herre? Måske et par ny tøfler eller," tilføjede han smilende, "måske et futteral til eders næse?"

"Hvad mener I med det?" sagde Jakob. "Hvad skulle jeg med et futteral til min næse?"

"Nå," svarede skoflikkeren, "det er en smagssag, men det vil jeg dog sige jer, at havde jeg sådan en skrækkelig næse, lod jeg lave et futteral af rosenrødt safian til den. Se her, her har jeg just et nydeligt stykke; der ville ganske vist gå mindst en alen til, men så var I også vel forvaret, lille herre, det et vist. I støder jer jo på hver dørstolpe, hver en vogn, I vil gå af vejen for."

Den lille blev helt målløs af skræk; han følte på sin næse, der var tyk og vist en halv meter lang! Den gamle havde altså også omskabt ham; derfor var det altså, at hans moder ikke kendte ham, og derfor var det, man skældte ham ud for en afskyelig dværg!

"Mester," sagde han halvt grædende, "har I ikke et spejl ved hånden, så jeg kan så at se, hvordan jeg ser ud?"

"Unge herre," svarede faderen alvorlig, "I ser just ikke sådan ud, at I har grund til at være forfængelig eller til hvert øjeblik at se jer i spejlet. Væn jer af med det; det er særlig for jert vedkommende en latterlig vane."

"Å, lad mig se mig i et spejl," råbte den lille; "det er sandelig ikke af forfængelighed."

"Lad mig i fred, jeg har intet spejl; min kone har et lille et, men jeg ved ikke, hvor hun har gemt det. Skal I endelig se jer i spejl, så gå over til Urban, barberen her lige overfor; han har et spejl, der er dobbelt så stort som jert hoved, det kan I se jer i. God morgen."

Med disse ord skubbede faderen ham ganske lempeligt ud af boden, lukkede døren efter ham og tog atter fat på sit arbejde. Men den lille gik meget nedslået tværs over gaden til Urban, barberen, som han meget godt kendte fra gammel tid af.

"God morgen, Urban," sagde han, "jeg kommer for at bede jer gøre mig den tjeneste at give mig lov til at se mig i jert spejl."

"Med fornøjelse; der er det," råbte barberen leende, og hans kunder, som sad og ventede på at blive barberet, lo også af fuld hals. "I er et nysselig ungt menneske, slank og fin, en hals som en svane, hænder som en dronning, og den kønneste lille næse, man kan se for sine øjne. I er nok lidt forfængelig af det, lader det til, men se jer kun i spejlet; ingen skal kunne sige om mig, at jeg har nægtet jer den fornøjelse af misundelse."

Disse barberens ord fremkaldte en skoggerlatter, så det rungede i hele barberstuen. Den lille var imidlertid gået hen til spejlet og så sig i det. Han fik tårer i øjnene.

"Ja, nu kan jeg forstå, at du ikke kunne kende din egen Jakob, kære moder, sådan som jeg ser ud," sagde han ved sig selv. "Sådan så jeg rigtignok ikke ud i de glade dage, da du var så stolt af mig."

Hans øjne var blevet små som svineøjne, hans næse var uhyre stor og hang ned over munden og hagen, halsen var blevet helt borte, hovedet sad helt nede imellem skuldrene på ham, og det gjorde gruelig ondt, når han drejede det. Hans krop var ikke større end for syv år siden, da han var tolv år, men mens andre mennesker fra det tolvte til det tyvende år vokser i højden, var han vokset i drøjden; ryggen og brystet sprang så stærkt frem, at han så ud som en lille, men tæt stoppet sæk; denne tykke overkrop blev båret af et par små, svage ben, som slet ikke passede til denne byrde, men så meget større var armene, de var så lange som en velvoksen mands. Hænderne var grove og gulbrune, fingrene så ud som lange edderkoppeben, og når han rakte dem rigtigt ud, kunne han nå jorden med dem uden at bukke sig. Sådan så den lille Jakob ud; han var blevet til en vanskabt dværg.

Nu kom han også i tanker om, hvad der var foregået den morgen, da den gamle kone var kommet hen til hans moder. Alt, hvad han den gang havde haft noget at udsætte på, den lange næse, de grimme fingre, det alt sammen havde hun givet ham at trækkes med; kun den lange, rystende hals var han blevet fri for.

"Nå, har I nu set nok på jer, prins?" sagde barberen, idet han trådte hen til ham og leende så på ham. "Jeg tror sandelig ikke, man skulle kunne se noget så komisk i drømme. Men nu skal jeg gøre jer et forslag, lille mand. Der er ganske vist god

søgning til min barberstue, men i den sidste tid går det dog ikke slet så godt, som jeg kunne ønske. Det kommer af, at min nabo barber Skum, har fået fat på en kæmpe, som trækker kunderne til hans stue. At blive en kæmpe er nu ingen kunst, men sådan en lille fyr som I, det er straks en helt anden sag. Tag tjeneste hos mig, lille mand, I skal få alting, logi, mad, drikke, klæder, når I hver morgen vil stille jer uden for døren og opfordre folk til at komme inden for. I skal så desuden piske sæben og række kunderne håndklædet. I kan stole på, at den forretning kan vi begge to stå os vel ved; jeg får flere kunder end han med kæmpen, og I får drikkepenge af dem alle sammen oven i købet."

Den lille blev oprørt over dette forslag om, at han skulle tjene som lokkefugl for en barber, men han var jo nødt til tålmodigt at finde sig i den tort. Han sagde derfor ganske roligt til barberen, at det havde han ikke tid til, og så gik han videre.

Havde den onde gamle kone end forhekset hans ydre, hans ånd havde hun dog ingen fortræd kunnet gøre, det mærkede han nok, for han tænkte og følte nu ikke som for syv år siden, nej, han mente, at han i den tid, der var gået, var blevet meget klogere; han sørgede ikke over sin tabte skønhed, over den hæslige skikkelse, han havde fået, men kun over, at han var blevet jaget bort fra sin faders dør som en hund. Han besluttede derfor at gøre endnu et forsøg med moderen.

Han gik hen til hende på torvet og bad hende at høre roligt på ham. Han mindede hende om den dag, da han var gået med den gamle kone, han mindede hende om en mængde tildragelser fra sin barndom og fortalte hende derpå, hvorledes han i syv år havde tjent hos feen som egern, og hvorledes hun

havde forvandlet ham, fordi han havde haft så meget at udsætte på hende.

Skoflikkerens kone vidste ikke, hvad hun skulle tro. Alt, hvad han fortalte om sin barndom, var rigtigt, men da han fortalte, at han i syv år havde været egern, sagde hun: "Det er umuligt, der er ingen feer til," og når hun så på ham, fandt hun den hæslige dværg afskyelig og kunne ikke tro, at han var hendes søn. Til sidst blev hun dog enig med sig selv om, at hun gjorde bedst i tale med sin mand om tingene. Hun samlede altså sine kurve sammen og sagde til ham, at han skulle følge med, og så gik de hjem til skoflikkerens bod.

"Se en gang," sagde hun til sin mand, "dette menneske siger, at han er vor søn Jakob. Han har fortalt mig en historie om, hvorledes han er blevet forhekset af en fe."

"Ja så," afbrød skoflikkeren hende opbragt. "Har han fortalt dig det? Vent lidt, din slubbert! Jeg har fortalt ham det hele for en time siden, og så går han hen og holder dig sådan for nar. Nå, så du er blevet forhekset, min søn? Vent lidt, så skal jeg nok få bugt med det hekseri."

Med disse ord tog han et bundt remme, han lige havde skåret til, fo'r løs på den lille og bearbejdede hans puklede ryg og lange arme således at den lille skreg af smerte og grædende løb sin vej.

I den by var der nu så vel som alle andre steder kun meget få medlidende sjæle, som var oplagt til at stå et ulykkeligt menneske bi, når der oven i købet var noget latterligt ved ham. Den ulykkelige dværg måtte gå hele dagen uden at få noget at spise eller drikke, og om aftenen måtte han søge nattely på en kirketrappe, hvor hårdt og koldt det leje end var.

Men da solens første stråler vakte ham næste morgen, overvejede han alvorligt, hvorledes han skulle bære sig ad med at friste livet, da hans fader og moder havde forstødt ham. Han følte sig for stolt til at tjene som skilt for en barber, han ville ikke gøre sig til nar og lade sig se for penge, men hvad skulle han tage sig for? Så faldt det ham ind, at han som egern havde gjort store fremskridt i kogekunsten; han mente ikke uden grund, at han turde gøre sig håb om, at han kunne måle sig med mangen en kok, og besluttede at drage sig sin kunst til nytte.

Så snart det var blevet højlys dag, og der begyndte at blive livligere i gaderne, gik han først ind i kirken og holdt bøn, og så begav han sig på vej til hertugen, landets herre, der var bekendt for at være en stor frådser og lækkermund, en stor ynder af et godt bord, og for at forskrive sine kokke fra alle verdensdele. Den lille gik hen til hans palads. Da han kom hen til den yderste port, spurgte portneren, hvad han ville, og gjorde løjer med ham; han sagde, at han ville tale med overkøgemesteren; de lo og førte ham igennem forgårdene, og hvor han kom hen, blev tjenerne stående, så efter ham, lo af fuld hals og fulgte med, så at det til sidst blev til et umådeligt optog af alle mulige slags tjenere, der troppede op ad trapperne. Staldkarlene kastede deres strigler, løberne løb, alt hvad de kunne, tæppebankerne glemte at banke tæpperne, alle trængte på, der var en støjen og stimen, som om fjenden var uden for porten, og alle vegne hørte man folk skrige: "En dværg, en dværg! Har I set dværgen?"

Så kom hovmesteren, opsynsmanden over hele huset ud med barske miner og med en umådelig pisk i hånden.

"Men du alstyrende Gud, I hunde, hvad er det for et spektakel, I holder? Ved I ikke, at herren sover endnu?" og så svang han pisken og lod den ublidt falde på ryggen af nogle af staldkarlene og dørvogterne.

"Å, herre," råbte de, "se dog, hvad vi kommer med; her er en dværg, som I aldrig har set mage til."

Hovmesteren måtte ligefrem gøre vold på sig selv for ikke at briste i latter, da han fik øje på den lille; han var nemlig bange for, at det skulle skade hans anseelse, i fald han lo. Han jog nu de andre bort med pisken, førte den lille ind i huset og spurgte, hvad han ville. Da han hørte, at han ville tale med køgemesteren, sagde han:

"Du tager fejl, min søn: det er mig, hushovmesteren, du vil tale med; du vil være livdværg hos hertugen, ikke sandt?"

"Nej, herre," svarede dværgen; "jeg er en dygtig kok og forstår at lave allehånde sjældne retter. Vær så god at føre mig til overkøgemesteren, måske har han brug for min kunst."

"Mands vilje, mands himmerig, lille ven," sagde hushovmesteren. "Du er for resten en tåbelig knægt. I køkkenet! Som livdværg ville du ingen ting have at bestille og fuldt op af mad og drikke og smukke klæder. Nå, det viser sig vel nok at din kunst ikke forslår til, at du kan blive mundkok, og kokkedreng er du for god til."

Med disse ord tog han ham ved hånden og førte ham til overkøgemesteren.

"Nådige herre," sagde dværgen og bukkede så dybt, at han berørte tæppet med næsen, "har I brug for en dygtig kok?"

Overkøgemesteren målte ham fra top til tå; derpå brast han i latter og sagde:

"Hvad for noget, vil du være kok? Tror du, at vore skorstene er så lave, at du blot kan se op på dem, om du så står på tæerne og gør dig al mulig umage for at få hovedet op fra skuldrene? Nej, lille ven, de, der har sendt dig til mig for at søge tjeneste som kok, har holdt dig for nar."

Og overkøgemesteren lo af fuld hals, og hushovmesteren lo, og alle de tjenere, der var i værelset, lo.

Men dværgen lod sig ikke bringe ud af fatning.

"Det kommer da ikke an på et æg eller to, en smule frugtsaft og vin, lidt mel og krydderi i et hus, hvor der er nok af det?" sagde han. "Sæt mig til at lave en eller anden lækker ret, giv mig, hvad jeg skal bruge til den, så skal jeg i eders eget påsyn lave den i en håndevending, og I skal blive nødt til at indrømme, at jeg forstår at lave mad efter alle kunstens regler."

Således talte den lille, og det var mærkværdigt at se, hvor hans små øjne lynede, hvordan hans lange næse bugtede sig frem og tilbage, og hvordan han gestikulerede med sine små edderkoppefingre.

"Nå, lad gå da," sagde køgemesteren, idet han tog hushovmesteren under armen, "lad os så prøve for løjers skyld. Lad os gå ned i køkkenet."

De gik igennem adskillige sale og gange og kom omsider ned i køkkenet. Dette var en stor, vidtløftig, herligt indrettet bygning. Der var tyve skorstene, som der altid var ild på; der var et klart vandløb, som tillige tjente som fiskebeholder; de sager, som man stadig måtte have ved hånden, var opstillet i skabe af marmor og kostbart træ, og til højre og venstre var der ti sale, hvor der var forråd af alle mulige kostelige og lækre sager fra alle lande i Frankistan, ja selv fra Østerland. Alle slags

køgesvende løb omkring og raslede og tumlede med gryder og pander, med gafler og skumskeer, men da overkøgemesteren trådte ind i køkkenet, blev de alle sammen stående og rørte sig ikke af pletten, og der var ikke en lyd at høre undtagen ildens knitren og bækkens rislen.

"Hvad har herren forlangt til frokost i dag?" spurgte mesteren den første frokostmager, en gammel kok.

"Herre, han har behaget at forlange dansk suppe og røde hamburgerboller."

"Godt," vedblev køgemesteren. "Har du hørt, hvad herren ønsker? Tør du indlade dig på at lave disse vanskelige retter? Bollerne kan du da under ingen omstændigheder klare, for det er en hemmelighed."

"Intet er lettere," svarede dværgen til alles forbavselse, for han havde som egern tit lavet de retter; "intet er lettere; til suppen skal jeg have de og de urter, de og de krydderier, vildsvinefedt, nødder og æg. Til bollerne," tilføjede han sagtere, så at kun køgemesteren og frokostkokken kunne høre det, "til bollerne skal jeg have tre slags kød, noget vin, andefedt, ingefær og en urt, som man kalder mavetrøst."

"Ha! Ved St. Benedikt! Hvad er det for en heksemester, du har gået i lære hos?" råbte kokken forbavset. "Han har truffet det på en prik, og urten mavetrøst har vi ikke engang selv tænkt på, men det er rigtigt, den må gøre bollerne endnu mere velsmagende. Du er jo et rent vidunder af en kok!"

"Det havde jeg ikke troet," sagde overkøgemesteren; "men lad ham gøre forsøget; giv ham, hvad han forlanger, køkkentøj og det hele, og lad ham lave frokosten."

De gjorde, som han sagde, og satte alting til rette på skorstenen; men nu viste det sig, at dværgen knapt nåede op til skorstenen med næsen. Så satte de et par stole sammen, lagde en marmorplade over dem og opfordrede den lille heksemester til at tage fat på værket. Kokkene, kokkedrengene og mange andre mennesker stod i en stor kreds omkring ham og så til og undrede sig over, hvor raskt og flinkt alting gik fra hånden for ham, hvor renligt og nydeligt han behandlede alting.

Da han var færdig med forberedelserne, sagde han, at de skulle sætte begge gryderne på ilden og lade dem koge, til han råbte, at det var nok; så begyndte han at tælle, én, to, tre osv. til fem hundrede, og lige som han var kommet til fem hundrede, råbte han stop, gryderne blev taget af, og den lille opfordrede køgemesteren til at smage.

Mundkokken lod en af kokkedrengene række sig en guldske, skyllede den i bækken og rakte overkøgemesteren den; denne trådte højtideligt hen til skorstenen, tog noget af maden i skeen, smagte, lukkede øjnene, smækkede med tungen af fornøjelse og sagde derpå: "Kosteligt, ved hertugens liv! kosteligt! vil I ikke også smage, hushovmester?"

Hushovmesteren bukkede, tog skeen, smagte og var helt ude af sig selv af henrykkelse. "Jeg har al mulig agtelse for eders kunst, min kære frokostkok, I er en erfaren kok, men så dejligt har I aldrig kunnet få hverken suppen eller bollerne til ak smage."

Kokken smagte nu også, trykkede ærbødigt dværgens hånd og sagde: "Du er en mester i kunsten, du lille. Ja, urten mavetrøst giver det hele noget vist pikant."

I det samme kom hertugens kammertjener ned i køkkenet og meldte, at herren ville have sin frokost. Retterne blev nu hældt op i sølvfade og bragt op til hertugen, men overkøgemesteren tog den lille med ind på sit værelse og passiarede med ham. De havde knapt været der halvt så længe, som man er om at bede et paternoster – det er frankernes bøn, herre, og den varer ikke halvt så længe som de troendes –, for der kom bud fra hertugen, at han ville tale med overkøgemesteren. Han kom i en fart i stadsklæderne og fulgte med buddet.

Hertugen så overmåde fornøjet ud. Han havde spist alt, hvad der var i sølvfadet, og var just ved at tørre sig om munden, da overkøgemesteren trådte ind til ham.

"Hør, køgemester," sagde ham, "jeg har altid været meget vel tilfreds med dine boller, men sig mig, hvem har lavet min frokost i dag? Så udmærket har den aldrig været i al den tid, jeg har siddet på mine fædres trone. Sig mig, hvad den kok hedder, for vi vil forære ham nogle dukater."

"Herre, det er en mærkværdig historie," svarede overkøgemesteren, og så fortalte han, hvorledes der selv samme morgen var blevet bragt ham en dværg, som endelig ville være kok, og hvorledes det så fremdeles var gået. Hertugen blev højlig forundret, lod dværgen kalde og spurgte ham ud, hvem han var, og hvor han kom fra. Nu kunne den stakkels Jakob jo ikke godt sige, at han var blevet forhekset og havde tjent som egern, men han holdt sig alligevel til sandheden og sagde, at han nu hverken havde fader eller moder mere, og at han havde lært at koge hos en gammel kone. Hertugen spurgte ham ikke yderligere ud, men morede sig over sin nye koks mærkværdige udseende.

"Vil du blive hos mig," sagde han, "så giver jeg dig halvtreds dukater om året, en stadsdragt og to par bukser. Så skal du hver dag lave min frokost, sige, hvordan middagsmaden skal laves, og i det hele tage dig af mit kokken. Da jeg giver enhver, der opholder sig i mit palads, navn, skal du hedde Næse, og du skal have rang som underkøgemester."

Dværgen Næse kastede sig i støvet for den mægtige hertug i Frankenland, kyssede hans fødder og lovede at tjene ham tro.

Nu var den lille altså foreløbig forsørget, og han gjorde sin stilling ære, for det er ikke for meget sagt, at hertugen var et helt andet menneske i den tid, dværgen Næse opholdt sig i hans hus. Ellers havde det jævnligt behaget ham at kaste fade og terriner i hovedet på kokkene, ja, selv overkøgemesteren havde han en gang i sin forbitrelse over, at en stegt kalvefod ikke var mør nok, kastet bemeldte kalvefod så voldsomt i panden på, at han faldt om og måtte ligge tre dage til sengs. Hertugen plejede ganske vist at råde bod på, hvad han sådan gjorde i vrede, ved at give vedkommende en håndfuld dukater eller to, men kokkene rystede og bævede alligevel, hver gang de kom med mad til ham.

Fra det øjeblik af, da dværgen var kommet, var alting forvandlet ligesom ved trylleri. Herren spiste nu fem gange om dagen i stedet for tre for rigtig at fryde sig over sin mindste tjeners kunst, og dog satte han aldrig et surt ansigt op. Nej, han fandt alting nyt og fortræffeligt, var huldsalig og behagelig og blev federe og federe for hver dag, der gik.

Han lod tit midt under taflet køgemesteren og dværgen Næse kalde, lod den ene sætte sig på højre og den anden på venstre side af ham og stak dem egenhændigt nogle mundfulde af de

kosteligste retter i munden, en nåde, som de begge to vidste at sætte tilbørlig pris på.

Dværgen var byens vidunder. Man ansøgte ydmygt overkøgemesteren om tilladelse til at se dværgen lave mad, og nogle af de fornemste mænd havde opnået tilladelse af hertugen til, at deres tjenere måtte få timer i madlavning hos dværgen i køkkenet, hvilket ikke indbragte så ganske få penge, for hver af dem betalte en halv dukat om dagen, og for at holde de andre kokke i godt humør og forebygge, at de blev misundelige på ham, overlod Næse dem de penge, som herrerne måtte betale for deres kokkes undervisning.

Således levede Næse næsten to år i stor velstand og anseelse, og kun tanken om hans forældre gjorde ham bedrøvet; således levede han, uden at der hændte ham noget mærkværdigt, indtil følgende begivenhed indtraf.

Dværgen Næse var særlig dygtig og heldig til at gøre indkøb, og han gik derfor, hver gang han havde tid til det, selv på torvet og købte fjerkræ og frugter. En morgen gik han hen på gåsetorvet og så sig om efter svære, fede gæs, som herren var en stor ynder af. Han var allerede nogle gange gået op og ned og havde mønstret, hvad der var. Det var så langt fra, at hans skikkelse her vakte latter og spot, at den tværtimod indgød ærefrygt, for alle kendte hertugens berømte mundkok, og enhver sælgekone følte sig lykkelig, når han stak næsen i hendes kurve.

Så så han helt henne for enden af en af rækkerne en kone, som også havde gæs at sælge, men ikke som de andre lovpriste sine varer og råbte på kunder. Han gik hen til hende og målte og vejede hendes gæs. De var efter ønske, og han købte tre af

dem tillige med buret, læssede dette på sine brede skuldre og gav sig på hjemvejen. Så kom det ham så løjerligt for, det tyktes ham, at kun de to af gæssene snadrede og skreg som rigtige gæs, den tredje sad ganske stille og fortabt og sukkede og stønnede som et menneske. "Den er halv syg," sagde han, "jeg må skynde mig at tage livet af den og lave den til." Men gåsen svarede ganske højt og tydeligt:

"Stikker du mig,
så bider jeg dig;
skærer du mit hoved af,
går du tidligt i din grav."

Dværgen Næse satte ganske forskrækket buret ned, og gåsen så på ham med et par smukke, kloge øjne og sukkede.

"Det var som pokker!" råbte Næse. "Kan De tale, jomfru gås? Det havde jeg ikke troet. Nå, De skal ikke være bange; man har jo levemåde og gør ikke sådan en sjælden fugl fortræd. Men jeg tør vædde på, at De ikke altid har været i den fjerham. Jeg har jo selv en gang været et usselt egern."

"Det har du ret i," sagde gåsen; "jeg er ikke født med disse forsmædelige fjer på kroppen. Ak, det blev ikke sunget for min vugge, at Mimi, den store Vejrbuks datter, skulle omkomme i en hertugs køkken."

"Vær I ganske rolig, kære jomfru," sagde dværgen trøstende, "så sandt jeg er en ærlig karl og underkøgemester hos Hans Durchlauchtighed, skal ingen komme til at tage jer i kværken. I skal komme på stald i mine egne værelser, foder skal I få nok af, og jeg skal hellige mine fritimer til eders underholdning. Til de andre køkkenmennesker skal jeg sige, at jeg mæsker en gås til

hertugen med allehånde sjældne urter, og så snart der bliver lejlighed til det, skal jeg sætte jer i frihed."

Gåsen takkede ham med tårer, og dværgen holdt sit løfte; han slagtede de to andre gæs, men til Mimi byggede han en stald under påskud af, at han ville opfodre hende på en ganske egen måde. Han gav hende da heller ikke almindeligt gåsefoder, men bagværk og søde sager. Hver gang han havde fri, passiarede han med hende. De fortalte hinanden deres historie, og således fik Næse da at vide, at gåsen var en datter af troldmanden Vejrbuk, der boede på øen Gotland. Han var kommet i strid med en gammel fe, som havde overvundet ham med list og rænker, og som for at hævne sig havde forvandlet hende til en gås og ført hende langt bort til det fremmede land. Da dværgen Næse ligeledes havde fortalt hende sin historie, sagde hun: "Jeg forstår mig noget på den slags ting. Min fader har givet mig og mine søstre nogen vejledning i dem og har fortalt os så meget om dem, som han turde. Den historie med skænderiet ved kurven med urterne, din pludselige forvandling, da du lugtede til den urt, du talte om, og nogle af de ord, den gamle, efter hvad du fortæller, sagde til dig, alt det overtyder mig om, at du er forhekset med urter, det vil sige, at hvis du kan finde den urt, som feen tænkte på, da hun forheksede dig, så bliver du forløst."

Det var kun en ringe trøst for den lille, for hvordan skulle han finde den urt? Men han takkede hende alligevel og fik en smule håb.

På den tid fik hertugen besøg af en nabofyrste, der var hans gode ven. Han lod derfor dværgen Næse kalde og sagde til ham: "Nu er tiden kommet, da du skal vise, om du tjener mig tro og

er en mester i din kunst. Den fyrste, der er på besøg hos mig, har ord for at spise næsten lige så godt som jeg og er en stor kender i retning af fint madvæsen og en viis mand. Sørg nu for, at mit bord hver dag er således forsynet, at han stadig bliver mere og mere forbavset. Jeg forbyder dig desuden under trussel af unåde at komme to gange med samme ret, så længe han er her. Du kan lade dig udbetale lige så meget, det skal være; om du så bliver nødt til at koge guld og diamanter i fedt, så værs'god. Jeg vil hellere blive en fattig mand end rødme over for ham."

Således talte hertugen, men dværgen bukkede høvisk og sagde: "Det skal ske, om Gud vil, som du siger, herre. Jeg skal indrette alt således, at denne lækkermundenes fyrste må føle sig tiltalt af det."

Den lille kok brugte nu al sin kunst. Han skånede ikke sin herres skatte, men endnu mindre sig selv, for man så ham hele dagen indhyllet i en sky af røg og ild, og man hørte stadig hans stemme runge igennem køkkenets hvælvinger, for han kommanderede over alle kokkedrengene og de ringere kokke.

Herre, jeg kunne bære mig ad ligesom kameldriverne fra Aleppo, når de lader folk spise udmærket i de historier, de fortæller de rejsende; de bruger en time til at opregne alle retterne og opvækker derved attrå og endnu mere sult hos deres tilhørere, så at disse uvilkårligt tager deres madposer frem og giver sig til at holde måltid, hvilket har til følge, at kameldriverne bliver rigeligt beværtede, men det vil jeg ikke.

Den fremmede fyrste havde allerede været fjorten dage hos hertugen og havde hele tiden levet herlig i fryd og gammen. De spiste ikke mindre end fem gange om dagen, og hertugen var

tilfreds med dværgens kunst, for han læste på sin gæsts pande, at han var tilfreds. Så den femtende dag begav det sig, at hertugen lod dværgen kalde op til taflet, forestillede han for sin gæst, fyrsten, og spurgte denne, hvorledes han var tilfreds med dværgen.

"Du er en vidunderlig kok," svarede den fremmede fyrste, "og forstår dig på at leve ordentligt. Du har i al den tid, jeg har været her, ikke serveret nogen ret to gange, og det har alt sammen været udmærket. Men sig mig, hvorfor har du ventet så længe med at komme med dronningen for alle retter, souzeraine-postej?"

Dværgen blev meget forskrækket, for han havde aldrig hørt tale om denne postejdronning. Han fattede sig imidlertid og svarede: "O, herre, jeg håbede, at du endnu længe ville lade dit ansigt lyse over dette hof, derfor ventede jeg med den ret, for hvilken anden ret skulle kokken bringe dig som afskedshilsen end postejernes dronning?"

"Ja så," sagde hertugen leende, "og for mit vedkommende var det vel meningen, at det skulle vente, til jeg døde, for at du også kunne bringe mig den som afskedshilsen, for mig har du heller aldrig serveret den for. Du får se at finde på en anden afskedshilsen, for i morgen skal vi have postejen på bordet."

"Det skal ske, som du siger, herre," svarede dværgen, og så gik han, men han var ikke vel til mode, for nu var ulykkens og beskæmmelsens dag oprundet for ham – han vidste ikke, hvorledes han skulle lave den postej. Han gik op på sit kammer og satte sig til at græde over sin skæbne. Så kom gåsen Mimi, der gik løs omkring oppe hos ham, hen til ham og spurgte, hvorfor han var så ulykkelig.

"Spar dine tårer," sagde hun, da hun havde fået at vide, hvad der var i vejen, "den ret kom tit på min faders bord, og jeg ved så omtrent, hvordan den laves. Tag det og det, så og så meget af hvert slags; selv om det ikke alt sammen lige akkurat er det, der egentlig skulle til, så fin en smag har herrerne vel ikke."

Dværgen sprang umådelig glad op og velsignede den dag, da han havde købt gåsen, og så gav han sig i lag med postejernes dronning. Han gjorde først en lille prøve, og se, den smagte udmærket, og overkøgemesteren, som han lod smage på den, priste atter hans umådelige kunstfærdighed.

Dagen efter lavede han postejen i en større form og sendte den op til taflet så varm, som den kom af ovnen, efter at have pyntet den med blomster. Selv trak han i sine bedste stadsklæder og gik ind i spisesalen. Da han trådte ind, var overforskæreren just i færd med at skære postejen for og række hertugen og hans gæst stykkerne på et sølvfad. Hertugen tog sig en ordentlig mundfuld, og efter at have sunket den sagde han med himmelvendte blikke:

"Å! Postejernes dronning bærer sit navn med rette, men min dværg er også kongen for alle kokke, ikke sandt, kære ven?"

Gæsten tog et par mundfulde, smagte grundigt på dem og smilede derpå hånligt og hemmelighedsfuldt.

"Dette er meget vel lavet," sagde han, idet han skød tallerkenen fra sig, "men souzeraine-postej er det dog ikke så ganske; det tænkte jeg nok."

Da rynkede hertugen forbitret panden og blev rød i hovedet af skam.

"Din hund af en dværg!" råbte han, "hvor tør du vove at behandle din herre sådan? Skal jeg lade dit store hoved hugge af

til straf for dit usle kokkeras?"

"Ak, herre, for Gud i Himlens skyld! Jeg har lavet retten efter kunstens regler, der kan vist ikke mangle noget," sagde dværgen skælvende.

"Det er løgn, slubbert," sagde hertugen, og gav ham et spark, "ellers ville min gæst ikke sige, at der mangler noget. Jeg skal lade dig selv hugge i stykker og lave til postej."

"Nåde!" råbte den lille, idet han styrtede på knæ for gæsten og omfavnede hans ben. "Hvad mangler der i denne ret, siden den ikke smager jer? Lad mig ikke dø for en smule køds og mels skyld!"

"Det hjælper dig ikke, min kære Næse," svarede den fremmede leende. "Jeg tænkte straks i går, at du ikke kunne lave denne ret sådan som min kok. Der mangler en urt, som I slet ikke kender her til lands, urten nys-med-lyst. Når den ikke er med, mangler postejen sit bedste krydderi, og din herre får den aldrig at smage sådan, som jeg er vant til at spise den."

Nu blev hertugen i Frankistan rasende.

"Jeg *vil* smage den," råbte han med lynende øjne; "jeg sværger ved min fyrstelige ære, at enten skal I få postejen i morgen, som I vil have den, eller også skal denne knægts hoved spiddes på min slotsport. Gå, din hund, jeg skænker dig fire og tyve timer."

Således råbte hertugen, men dværgen gik op på sit kammer og klagede sin nød for gåsen og sagde, at han var dødsens, for den urt havde han aldrig hørt tale om.

"Er der ikke andet i vejen," sagde hun, "så kan jeg nok hjælpe dig, for min fader har lært mig at kende alle slags urter. Til enhver anden tid ville du måske nok have været dødsens, men

heldigvis er det nu nymåne, og så blomstrer just den urt. Sig mig, findes her gamle kastanjetræer i nærheden af slottet?"

"Ja," svarede Næse noget lettere om hjertet; "ved søen, to hundrede skridt fra slottet, står der en hel gruppe; men hvorfor spørger du om det?"

"Kun ved foden af gamle kastanjetræer blomstrer den urt," sagde Mimi. "Lad os derfor ikke spilde tiden, men straks søge, hvad du har brug for. Tag mig på armen, og sæt mig ned, når vi kommer ud i det fri, så skal jeg søge for dig."

Han gjorde, som hun sagde, og gik med hende til paladsets port, men her spærrede skildvagten vejen med sit gevær og sagde: "Min gode Næse, du er færdig. Du må ikke komme uden for huset, det har jeg de strengeste ordrer til at påse."

"Jeg må dog vel gå ned i haven?" sagde dværgen. "Vær så god at sende en af dine kammerater hen til hushovmesteren og lad ham spørge ham, om jeg ikke nok må gå ned i haven og søge efter urter."

Skildvagten gjorde, som han bad, og han fik den ønskede tilladelse, for haven var omgivet af høje mure, så der var ikke tale om, at han kunne flygte. Da Næse var kommet ud i det fri med gåsen Mimi, satte han hende forsigtigt ned, og hun gik hurtigt i forvejen ned til søen, hvor kastanjetræerne stod. Han fulgte beklemt om hjertet efter hende, for det var jo hans sidste og eneste håb; fandt hun ikke urten – det var hans fulde og faste beslutning – så styrtede han sig hellere i søen, end han lod sig halshugge. Men gåsen søgte forgæves; hun vankede om under alle kastanjetræerne, hun vendte hvert et græsstrå med næbbet, men den var ikke til at opdage, og hun begyndte at

græde af angst og medlidenhed, for mørket faldt på, så hun allerede havde ondt nok ved at se.

Så kom dværgen til at se ud over søen, og pludselig råbte han:

"Se, der ovre på den anden side står der endnu et stort, gammelt træ; lad os gå der hen og lede, måske blomstrer min lykke dér."

Gåsen hoppede og fløj i forvejen, og han løb efter hende, så hurtigt hans små ben kunne bære ham. Kastanjetræet kastede en stor skygge, og det var så mørkt, at man næsten ingen ting kunne skelne, men pludselig blev gåsen stående, baskede med vingerne af glæde, stak hurtigt hovedet ned i det høje græs og plukkede noget, som hun sirligt rakte den forbavsede Næse med næbbet, idet hun sagde: "Her er urten, og her er fuldt op af den, så du kan aldrig komme til at mangle den."

Dværgen så tankefuld på urten; den udsendte en sød duft, der uvilkårligt mindede ham om den gang, da han blev forvandlet; stilken og bladene var blågrønne, og blomsten var ildrød med gul kant.

"Gud være lovet og priset!" råbte han omsider. "Hvilket mirakel! jeg tror nemlig, at det er den urt, der fra et egern omskabte mig til denne afskyelige skikkelse. Skal jeg gøre forsøget?"

"Endnu ikke," sagde gåsen. "Tag en håndfuld af disse urter med, lad os gå op på dit værelse og samle dine penge, og hvad du ellers har, sammen og så prøve urtens kraft."

Som sagt, så gjort; de gik op på hans værelse, og dværgens hjerte bankede så højt af spændt forventning, at man kunne høre det. Han pakkede en halvtreds-tres dukater, som han havde sparet sammen, nogle klæder og sko i en bylt og sagde så:

"Om Gud vil, skal jeg blive denne byrde kvit," stak næsen dybt ned i urterne og indsugede deres duft.

Så trak og knagede det i alle hans lemmer, han følte, hvorledes hovedet hævede sig op fra hans skuldre, han skævede ned til sin næse og så den blive mindre og mindre, hans bryst og ryg begyndte at rette sig, og hans ben blev længere.

Gåsen så forbavset på alt dette.

"Nej, hvor du er stor og smuk!" råbte den. "Gud være lovet, du er slet ikke til at kende igen, alt på dig er forvandlet."

Da glædede Jakob sig, og han foldede hænderne og bad; men i sin glæde glemte han ikke, hvor megen tak han skyldte gåsen Mimi. Hans hjertes trang drev ham ganske vist til hans forældre, men af taknemmelighed bekæmpede han denne trang og sagde:

"Hvem andre end dig har jeg at takke for, at jeg er blevet mig selv igen? Uden din hjælp havde jeg aldrig fundet denne urt, og så havde jeg for evigt måtte beholde den afskyelige skikkelse, jeg havde fået. eller jeg havde måske endog måttet dø under bødlens økse. Nu skal jeg gengælde dig det. Jeg skal bringe dig til din fader; han, der er så forfaren i alskens trolddom, vil let kunne hæve din fortryllelse."

Gåsen græd af glæde og tog imod hans tilbud. Jakob slap lykkelig og ukendt ud af paladset med gåsen og gik ned til stranden for at komme over til Mimis fader.

Behøver jeg at fortælle, at deres rejse løb heldigt af, at Vejrbuk løste sin datters fortryllelse, og at Jakob forlod ham overøst med gaver; at han vendte tilbage til sin fødeby, og at hans forældre med fornøjelse genkendte deres forsvundne søn i den smukke, unge mand, at han købte sig en bod for de gaver,

Vejrbuk havde givet ham, og at han blev en rig og lykkelig mand?

Kun så meget vil jeg endnu sige, at der blev stor forstyrrelse på slottet, da han var forsvundet fra hertugens palads, for da hertugen dagen efter ville holde sin ed og lade hovedet hugge af dværgen, i fald han ikke havde fundet urterne, var han ingen steder at finde. Fyrsten påstod, at hertugen hemmeligt havde ladet ham undkomme for ikke at miste sin bedste kok og beskyldte ham for at have brudt sit ord. Dette gav anledning til, at der udbrød en stor krig imellem dem – det er den krig, der er vel bekendt i historien under navn af "Urtekrigen". Der blev leveret mange slag, men omsider blev der dog sluttet fred, og den fred kaldes "Postejfreden", fordi fyrstens kok ved forsoningsfesten opvartede med souzeraine-postejen, postejernes dronning, som smagte hertugen udmærket.

Således har tit de ringeste årsager store følger. Dette, herre, er dværgen Næses historie.

Således fortalte slaven fra Frankistan. Da han havde endt sin fortælling, lod sheik Ali Banu byde frugt om til ham og de andre slaver, og medens de spiste, talte han med sine venner. De unge mennesker, som den gamle havde indført, strømmede over af lovtaler over sheiken, hans hus og alt, hvad de så i det.

"Sandelig," sagde skriveren, "der gives ingen behageligere tidsfordriv end at høre historier. Jeg kunne sidde sådan hele dage igennem og høre på historier, med benene over kors, den ene arm støttet på puden og panden støttet til hånden og med sheikens store vandpibe i hånden – sådan omtrent tænker jeg mig livet i Mahomeds haver."

"Så længe I er ung og kan arbejde, kan I ikke for alvor ønske at føre sådant et driverliv, men jeg indrømmer jer, at der er noget meget tiltalende ved at høre historier, hvor gammel jeg end er, og jeg går nu i mit syv og halvfjerdsindstyvende år, og hvor meget jeg end i mine levedage har hørt, forsmår jeg dog ikke, når der sidder en historiefortæller på et gadehjørne med en stor kreds af tilhørere om sig, at sætte mig hen og høre på ham. Man drømmer sig jo ind i de begivenheder, der bliver fortalt, man lever sammen med disse mennesker, disse mægtige ånder, feer og den slags folk, som man ikke træffer hver dag, og så, når man er alene, har man stof nok, ligesom vandringsmanden, der forsyner sig godt, når han skal igennem ørkenen."

"Jeg har aldrig sådan tænkt over, hvad det tiltalende ved sådanne historier beror på," sagde en anden af de unge mænd, "men det går mig ligesom jer. Allerede medens jeg var barn, kunne man, når jeg blev utålmodig, få mig til at tie stille ved at fortælle en historie. I begyndelsen brød jeg mig ikke om, hvad den handlede om, når der blot blev fortalt, når der blot skete noget. Hvor tit har jeg ikke uden at blive træt hørt på de fabler, vise mænd har opfundet, og i hvilke de har nedlagt en kærne af visdom, om ræven og den dumme ravn, om ræven og ulven og mange snese historier om løven og de andre dyr. Da jeg blev ældre og kom mere ud blandt folk, var jeg ikke længere tilfreds med sådanne korte historier; nu skulle de være længere og handle om mennesker og deres mærkelige oplevelser."

"Ja, jeg mindes godt den tid," sagde en af hans venner, "det var dig, der fik gjort os så opsatte på alle slags historier. En af jeres slaver kunne lige så mange, som en kameldriver kan

fortælle fra Mekka til Medina. Når han var færdig med sit arbejde, måtte han sætte sig hen til os på græsplænen uden for huset, og så blev vi ved at bede ham om at fortælle, lige til han føjede os, og når han først havde begyndt, blev han ved, lige til natten faldt på."

"Og så åbnede der sig et nyt, aldrig anet rige for os," sagde skriveren. "Geniernes og feernes land, opfyldt med alle planteverdenens vidundere, med kostelige slotte af smaragder og rubiner, med kæmpemæssige slaver, der kommer med den dejligste mad på guldfade, når man drejer på en ring eller gnider på den vidunderlige lampe eller udtaler Salomons ord. Vi følte os uvilkårligt henflyttede til dette land, vi fulgte med Sindbad på hans vidunderlige rejser, vi var ude at spadsere om aftenen med Harun al Raschid, de troendes vise behersker, vi kendte hans vesir Giasar lige så godt som os selv, kort sagt, vi levede i disse historier, som man om natten lever i drømme, og det var for os den dejligste tid i hele døgnet, når vi om aftenen samledes på plænen, og den gamle slave begyndte at fortælle. Men sig os, gamle mand, hvad kommer det egentlig af, at vi den gang holdt så meget af at høre på historier, og at vi endnu den dag i dag ikke kender bedre fornøjelse?"

Det røre, der i det samme blev i salen, og slaveopsynsmandens opfordring til at høre efter, hindrede den gamle mand i at svare. De unge mennesker vidste ikke, om de skulle glæde sig over, at de fik en ny historie at høre, eller ærgre sig over, at deres fængslende samtale med den gamle blev afbrudt, men en anden slave havde allerede rejst sig og begyndte at fortælle

Historien om jøden Abner, der ingen ting havde set

Herre, jeg er fra Mogador ved bredden af det store hav, og da den stormægtigste kejser Muley Ismael herskede over Fez og Marokko, tildrog denne historie sig, som du måske vil have nogen fornøjelse af at høre, historien om jøden Abner, der ingen ting havde set.

Jøder træffer man, som du ved, alle vegne, og de er alle vegne jøder: fiffige, begavede med falkeøjne for den ringeste fordel, snilde, des snildere, jo mere de bliver mishandlet, fuldkommen på det rene med, at de er snilde, og temmelig indbildske af det. Men at en jøde dog også somme tider kan komme galt af sted med sine kneb, det fik Abner at mærke, da han en aften gik sig en tur uden for Marokkos port.

Han vandrede af sted med den spidse hue på hovedet, hyllet i sin beskedne, just ikke overdrevent rene kappe; nu og da lister han sig til at tage sig en pris af sin gulddåse, som han ikke holder af, at folk ser; han stryger sin knebelsbart, og til trods for, at hans rullende øjne vidner om stadig frygt og bekymring så vel som om begærlighed efter at få kig på et eller andet, der kunne være noget at tjene ved, stråler hans bevægelige ansigt af tilfredshed; han må have gjort gode forretninger i dagens løb, og det har han også. Han er læge, købmand, alt, hvad der kan tjenes penge ved; han har i dag solgt en slave med en skjult fejl, han er kommet billigt til en kamelladning gummi, og han har lavet den sidste drik til en rig syg mand, som han ved ikke kommer sig, men skal dø.

Han var just på sin spadseretur kommet ud af en lille lund af palme- og daddeltræer, da han hørte nogle mennesker komme løbende efter ham med høje råb; det var en flok af kejserens staldkarle med overstaldmesteren i spidsen; de så sig uroligt om til alle sider som mennesker, der ivrigt søger efter noget, der er blevet borte.

"Hør, din filister," råbte overstaldmesteren gispende til ham, "har du ikke set en kejserlig hest løbe forbi med saddel og ridetøj?"

Abner svarede: "Den bedste løber af verden. Dens hov er lille og sirlig, dens sko af lødigt sølv, dens hår skinner som guld ligesom den store sabbatsstage i synagogen, den er fem fod høj, dens hale er tre og en halv fod lang, og stængerne i dens bidsel er af tre og tyve karats guld."

"Det er den!" råbte overstaldmesteren. "Det er den!" råbte staldkarlene i kor. "Det er Emir," råbte en gammel berider; "jeg har ti gange sagt prins Abdallah, at han skulle ride Emir med trense; jeg kender Emir; jeg har forudsagt, at den ville kaste ham af; om jeg så skal bøde for hans svie og smerter med mit hoved, siger jeg, at jeg har forudsagt det. – Men sig os i en fart, hvor den er løbet hen."

"Jeg har slet ingen hest set," svarede Abner smilende, "hvor skulle jeg kunne sige, hvor kejserens hest er løbet hen?"

Forbavsede over denne modsigelse skulle staldfolkene just til at trænge yderligere ind på Abner, men så skete der noget nyt.

Ved et besynderligt tilfælde, som der jo er så mange af, var kejserindens livskødehund løbet bort netop på samme tid. En flok sorte slaver kom løbende, og allerede langt borte råbte de: "Har I ikke set noget til kejserindens skødehund?"

"Det er en hunhund, I søger efter, mine herrer," sagde Abner.

"Det er rigtigt," råbte den første eunuk umådelig glad. "Aline, hvor er du?"

"En lille mynde," vedblev Abner; "den har nylig kastet hvalpe, har lange øren, en hale som en fjerdusk og halter på det højre forben."

"Det er den, livagtig som den står og går!" råbte de sorte i kor. "Det er Aline; kejserinden fik krampe, så snart hun savnede den. Aline, hvor er du? Hvad skal der blive af os, hvis vi kommer tilbage til haremet uden at have sundet dig? Skynd dig og sig os, hvor du så den løbe hen."

"Jeg har slet ingen hund set; jeg ved ikke engang af, at kejserinden – Gud bevare hende! – har sådan en hund."

Nu blev både staldfolkene og haremsfolkene opbragte over, at Abner var så uforskammet at gøre løjer med, hvad der hørte kejserhuset til, og hvor urimeligt det end var, tvivlede de ikke et øjeblik om, at han havde stjålet hunden og hesten. Medens de andre ledte videre, greb staldmesteren og den første eunuk jøden og førte ham, der smilede halvt fiffigt og halvt ængsteligt, for kejserens åsyn.

Da Muley Ismael havde hørt, hvorledes det hang sammen, sammenkaldte han sit sædvanlige råd og førte i anledning af sagens vigtighed selv forsædet. Forhandlingerne åbnedes med, at den anklagede blev dømt til halvtreds slag under fodsålerne. Det hjalp ikke, at Abner skreg og jamrede sig, forsikrede, at han var uskyldig, lovede at fortælle, hvorledes det hele var gået til, eller anførte steder af Skriften eller Talmud såsom: "Kongens unåde er som en ung løves brøl, men hans nåde er som dug på engen" eller "Lad ikke din hånd slå til, når dine øjne og øren er

lukkede." – Muley Ismael gav et vink og svor ved Profetens og sit eget skæg, at filisteren skulle betale prins Abdallahs svie og smerter og kejserindens krampe med sit hoved, hvis de bortløbne dyr ikke blev skaffede til veje.

Kejseren af Marokkos palads genlød endnu af delinkventens smertensskrig, da der kom bud om, at hunden og hesten var fundet. Aline havde man overrasket sammen med nogle mopser, meget anstændige hunde, men slet ikke passende selskab for en hofdame som hende, og Emir havde, efter at han havde løbet sig træt, fundet det duftende græs på de grønne enge ved bækken Tara mere velsmagende end den kejserlige havre, ligervis som den trætte fyrstelige jæger, der farer vild på jagten, glemmer alle sit taffels lækkerier over det sorte brød og smørret i bondens hytte.

Muley Ismael forlangte nu en forklaring af Abner, og denne fik således omsider, skønt lovlig sent, lejlighed til at forsvare sig, hvilket han efter tre gange at have berørt gulvet foran Hans kejserlige Højheds trone med panden gjorde, som følger:

"Stormægtigste kejser, kongernes konge, vestens herre, retfærdighedens stjerne, sandhedens spejl, visdommens dyb, du, der stråler som guld, skinner som diamanter og er hård som jernet, hør, hvad din slave har at sige, eftersom det forundes ham at hæve sin røst for dit lysende åsyn. jeg sværger ved mine fædres gud, ved Moses og profeterne, at jeg ikke har set din hellige hest og min nådige kejserindes elskelige hund for mine øjne. Nu skal du høre, hvorledes det hele hænger sammen.

Jeg søgte vederkvægelse efter dagens slid og møje og spadserede i den lille lund, hvor jeg havde den ære at møde

Hans Herlighed overstaldmesteren og Hans Nåde den sorte opsynsmand over dit velsignede harem. Så fik jeg i det fine sand imellem palmerne øje på sporene af et dyr. Jeg forstår mig nu overmåde godt på dyrenes spor og var straks på det rene med, at disse hidrørte fra en lille hund; der var lange, fine furer i de små ujævnheder i sandet imellem sporene; det er en hunhund, sagde jeg til mig selv; den har hængende patter og har kastet hvalpe for så og så længe siden; andre spor ved siden af forpoterne, hvor sandet syntes at være let fejet bort, sagde mig, at dyret måtte havde smukke hængende øren, og da jeg lagde mærke til, at sandet med visse mellemrum var mere oprodet end ellers, tænkte jeg: den lille har en smuk, langhåret hale, der må se ud som en fjerdusk, og den må have behaget nu og da at piske sandet med bemeldte hale. Det undgik heller ikke min opmærksomhed, at den ene pote stadig var trykket mindre dybt ned i sandet end den anden, og så kunne jeg desværre ikke skjule for mig selv, at min nådige herskerindes hund, om det må være mig tilladt at sige det, haltede.

"Hvad angår din hest, store sultan, så vid, at medens jeg spadserede om i lundens gange, blev jeg opmærksom på sporene af en hest. Jeg havde knapt lagt mærke til den ædle, lille hov, det fine og dog stærke strålen før end jeg sagde i mit hjerte: Her har været en hest af tschenner-racen, som er den ypperste af alle racer – det er jo ikke fire måneder siden, at min nådige kejser solgte et helt kobbel af denne race til en fyrste i Frankenland, og min broder Ruben var til stede, da handlen blev sluttet, og min nådige kejser tjente så og så meget. Da jeg så, hvor langt der var imellem sporene, og hvor regelmæssige de var, måtte jeg sige til mig selv: Den galoperer smukt, nobelt;

ingen anden end min kejser er værdig til at eje sådan en hest, og jeg mindedes stridshingsten, om hvilken skrevet står hos Job: "Den stamper i jorden og glæder sig i sin kraft og drager ud imod de pansrede; den spotter frygten og bliver ikke ræd og flyr ikke for sværdet, om end koggeret giver lyd og både spyd og lanser skinner." Så så jeg noget glimte på jorden, og jeg bukkede mig, som jeg altid gør i sådant et tilfælde, og se, det var en marmorsten, som hesten i farten havde trukket en streg på med sin hov, og jeg skønnede, at dens sko måtte være af lødigt sølv – jeg kender naturligvis strøget af alle mulige metaller, både ægte og uægte. Alleen, jeg spadserede i, var syv fod bred, og hist og her var støvet strøget af palmerne. Hesten har dasket med halen, sagde jeg, og den er tre og en halv fod lang. Under træer, hvis kroner begyndte en fem fod fra jorden, så jeg nylig afrevne blade; dem må Hans Gesvinstighed i farten have revet af med sin ryg, den må være fem fod høj. Og se, under de samme træer lå der små totter skinnende gyldne hår – det må være en guldfuks. Lige som jeg kom ud af krattet, faldt mit blik på en klippevæg, hvor jeg opdagede et guldstrøg. Det strøg synes jeg, jeg skulle kende, sagde jeg til mig selv.

Og hvad var det så? Der var et stykke probérsten, og på det et guldstrøg så fint, at manden med pilebundtet på de syv generalstaters guldskillinger ikke kunne gøre det finere eller renere. Det måtte hidrøre fra stængerne i den rappe hests bidsel, som den i farten havde skuret imod klippen – man kender jo din ophøjede pragtlyst, du kongernes konge, og ved, at den ringeste af dine heste ville skamme sig ved at have andet end guld at bide i. Således gik det til, og da …"

"Nu, ved Mekka og Medina!" råbte Muley Ismael, "det kalder jeg øjne! Det var ingen skade til, overjægermester, om du havde sådanne øjne, det ville spare dig et kobbel støvere, og du, politiminister, ville kunne se længere med dem end alle dine bysvende og opsynsmænd. Nå, filister, i betragtning af din ualmindelige skarpsindighed, som har tiltalt os, ville vi behandle dig nådigt; de halvtreds stokkeslag, du rigtig har modtaget, er halvtreds zecchiner værd – du sparer halvtreds, for du slipper med at betale halvtreds kontant. Op med pengene, og afhold dig for fremtiden fra at drive spot med vor kejserlige ejendom. I øvrigt har du vor nåde."

Hele hoffet beundrede Abners skarpsindighed, for Hans majestæt havde bandet på, at han var en flink fyr, men det hjalp ikke for svie og smerter, lige så lidt som det trøstede ham for hans dejlige zecchiner. Medens han sukkende og stønnende trak dem op af pungen en for en og vejede dem hver for sig på enden af fingrene til afsked, hånede Schnuri, den kejserlige nar, ham oven i købet og spurgte, om hans zecchiner nu også alle sammen kunne stå deres prøve på probérstenen, som prins Abdallahs guldfuks havde prøvet sit bidsel på.

"Din visdom har indbragt dig hæder i dag," sagde han, "men jeg tør vædde halvtreds zecchiner på, at du ville ønske, du ingen ting havde sagt. Men hvad siger ikke Profeten: "Et undsluppet ord indhenter ingen vogn, om det så havde fire raske heste for," og det gør heller ingen mynde, hr. Abner, selv om den ikke halter."

Ikke længe efter denne for Abner så bedrøvelige tildragelse var han en gang igen ude at spadsere i en af de grønne dale imellem de yderste bjerge i Atlas. Da blev han atter ligesom

forrige gang indhentet af en flok væbnede mænd, der kom stormende, og anføreren råbte til ham:

"Halløj, gode ven, har du ikke set Goro, kejserens sorte livskytte komme her forbi? Han er rendt sin vej, og må være kommet denne vej ind imellem bjergene."

"Kan ikke tjene jer, hr. general," svarede Abner.

"Å, det er jo den snilde jøde, som ikke så fuksen og hunden. Gør nu blot ingen ophævelser; slaven må være kommet her forbi, du kan måske endnu lugte hans sved i luften, hvad? Du kan måske endnu se hans spor i det høje græs, hvad? Tal, slaven må vi have fat i; han har ikke sin ligemand i retning af at skyde spurve med pusterør, og det er Hans Majestæts yndlingsfornøjelse. Tal, eller jeg lader dig straks lægge krum."

"Jeg kan dog ikke sige, at jeg har set, hvad jeg ikke har set."

"Jeg spørger dig for sidste gang, jøde, hvor er slaven løbet hen? Tænk på dine fodsåler, tænk på dine zecchiner."

"Ach wai! Ach wai! Nå, når I endelig vil have, at jeg skal have set spurveskytten, så løb der og der hen; er han ikke der, er han et andet sted."

"Du har altså set ham?" brølede krigsmanden.

"Ja, hr. officer, siden I vil have det så."

Soldaterne skyndte sig af sted i den retning, Abner havde givet dem anvisning på, men Abner gik hjem, inderlig fornøjet over sin list. Han var imidlertid knapt blevet fire og tyve timer ældre, før en skare soldater af paladsvagten trængte ind i hans hus, som de besmittede, for det var sabbat, og slæbte ham for kejseren af Marokko.

"Din hund af en jøde," brølede kejseren, "hvor tør du føre kejserens tjenere på vildspor ind i bjergene, medens

flygtningen løber ned ad stranden til og er lige ved at slippe bort på et spansk skib? Grib ham, soldater! Hundrede under fodsålerne og hundrede zecchiner på bordet. Lige så ophovnede hans fodsåler bliver, lige så slunken skal hans pung blive."

Du ved, herre, at i kejserdømmet Fez og Marokko ynder man den hurtige retsforfølgning, og den stakkels Abner fik da sine prygl og måtte punge ud, uden at man spurgte, om han gik ind på det. Men han forbandede sin skæbne, der fordømte ham til, at hans fodsåler og hans pengepung skulle bøde så hårdt, hver gang det behagede Hans Majestæt at miste et eller andet. Da han brummende og sukkende gik ud af salen under de rå hoffolks latter, sagde Schnuri, narren, til ham:

"Giv dig tilfreds, Abner, du utaknemlige Abner. Er det ikke ære nok for dig, at ethvert tab, vor nådige kejser – Gud bevare ham! – lider, også må volde dig følelig sorg? Men lover du mig gode drikkepenge, skal jeg, hver gang vestens herre mister et eller andet, en time forinden komme hen til dig i din bod i jødegaden og sige: "Gå ikke uden for din dør, Abner, du ved nok, hvorfor. Luk dig inde på dit kammer, til solen er gået ned, lås døren af og træk slåen for."

Dette, o herre, er historien om Abner, som ingen ting havde set.

Da slaven havde endt sin fortælling, og der atter var blevet stille i salen, mindede den unge skriver den gamle om, at de havde afbrudt deres samtale, og bad ham om at forklare, hvorpå det overordentlig tiltrækkende ved eventyr egentlig beroede.

"Det skal jeg sige jer," svarede den gamle. "Menneskeånden er lettere og bevægeligere end vandet, som dog lemper sig efter

alle former og lidt efter lidt gennemtrænger selv de tætteste genstande. Den er let og fri som luften og bliver ligesom denne lettere og renere, jo højere den hæver sig over jorden. Derfor er der i hvert et menneske en trang til at hæve sig over det sædvanlige, til at bevæge sig lettere og friere i større højder, selv om det kun bliver i drømme. I sagde selv, min unge ven, at vi i sådanne historier lever, tænker og føler med de mennesker, de handler om, og at den tiltrækning, de øvede på jer, hidrørte derfra. Idet I hørte på slavens fortællinger, der kun var digtninger, som en anden i sin tid har fundet på, digtede I selv med. I blev ikke stående ved de genstande, I ser omkring jer, ved jeres sædvanlige tanker, nej, I oplevede det alt sammen, det var jer selv, dette og hint vidunderlige hændtes, i den grad tog I del i den mands skæbne, I hørte fortælle om. Således hævede jeres ånd sig ved hjælp af tråden i sådan en historie over det nærværende, der ikke tyktes jer så skønt og tillokkende; jeres ånd bevægede sig friere og mere ubunden i fremmede, højere sfærer; eventyret blev til virkelighed for jer, eller, om I så vil, virkeligheden blev til eventyr, fordi jeres væren og digten gik op i eventyret."

"Jeg forstår jer ikke helt," sagde den unge købmand, "men det har I ret i, at vi levede i eventyret, eller eventyret i os. Jeg husker endnu godt den dejlige tid. Når vi havde lejlighed til det, drømte vi med åbne øjne; vi tænkte os, at vi var kastet i land på øde, ugæstmilde øer, vi lagde råd op om, hvad vi skulle tage os til for at friste livet, og vi har tit bygget os hytter i det tætte pilekrat og holdt et usselt måltid af simple frugter, skønt vi blot behøvede at gå hundrede skridt for at komme hjem og få den lækreste mad; ja, der var tider, da vi ventede på, at en eller

anden god fe eller vidunderlig dværg skulle åbenbare sig for os, komme hen til os og sige: "Nu åbner jorden sig straks, vær så artig at stige ned i mit palads af bjergkrystal, og tag til takke med, hvad mine tjenere, marekattene, dækker op med til jer."

De unge mennesker lo, men indrømmede, at det forholdt sig, som deres ven sagde.

"Jeg kan endnu af og til blive grebet af dette trylleri," sagde en anden. "Jeg ville for eksempel ærgre mig en hel del over det dumme påfund, hvis min broder kom styrtende ind ad døren og sagde: "Har du hørt om den ulykke, der er overgået vor nabo, den tykke bager? Han kom op at skændes med en troldmand, som for at hævne sig på ham har forvandlet ham til en bjørn, og nu ligger han i sit kammer og hyler grueligt" – jeg ville ærgre mig og kalde ham en løgnhals. Men det var en helt anden sag, hvis nogen kom og fortalte mig, at vor tykke nabo var rejst til et ubekendt land langt her fra og dér var faldet i hænderne på en troldmand, som havde forvandlet ham til en bjørn. Jeg ville lidt efter lidt gå op i historien, jeg ville rejse med vor tykke nabo, opleve vidunderlige ting, og det ville ikke overraske mig synderlig, hvis han måtte trække i en bjørneham og gå på alle fire."

"Og dog," sagde den gamle, "gives der en meget fornøjelig slags historier, hvor der hverken forekommer feer eller troldmænd, krystalslotte eller genier, som bringer vidunderlig mad. I de historier, jeg mener, forekommer der hverken nogen rokfugl eller nogen tryllehest – det er en helt anden slags historier end dem, man plejer at kalde eventyr."

"Hvad vil det sige? Forklar os tydeligere, hvad I mener. En anden slags historier end eventyr?" spurgte de unge mennesker.

"Jeg mener, at man må gøre forskel imellem *eventyr* og den slags fortællinger, som man i almindelighed kalder *historier*. Når jeg siger, at jeg vil fortælle jer *eventyr*, så går I på forhånd ud fra, at de handler om en begivenhed, der afviger fra livets sædvanlige gang, bevæger sig på et område, der ikke er helt jordisk. Eller, for at udtrykke mig tydeligere, når der er tale om eventyr, vil I gå ud fra, at I vil få at høre om andre væsener end dødelige mennesker; fremmede magter som feer og troldmænd, genier og åndefyrster griber ind i den persons skæbne, som eventyret handler om; hele fortællingen får en usædvanlig, vidunderlig karakter og tager sig omtrent ud som vore brogede tæpper eller som mange af de malerier af vore bedste mestre, som frankerne kalder arabesker. Det er ikke tilladt den ægte muselmand på syndig vis at gengive mennesket, Allahs skabning, i farver og på billeder; derfor ser man på de tæpper, jeg tænker på, sælsomt sammenslyngede træer og grene med menneskehoveder, mennesker, der ender i en fiskehale, eller i blade, kort sagt, figurer, som minder om det almindelige, og dog er ualmindelige. I forstår mig vel?"

"Jeg tror nok, jeg gætter, hvad I mener," sagde skriveren. "Men gå videre."

"Således er eventyret; fabelagtigt, ualmindeligt, overraskende, og da det ikke har noget med det almindelige liv at gøre, bliver det henlagt til fremmede lande eller til fjerne, længst forsvundne tider. Ethvert land, ethvert folk har sådanne eventyr, tyrkerne så vel som perserne, kineserne så vel som mongolerne, selv i Frankenland skal der være mange, det har i det mindste en lærd giaour sagt mig, men de er ikke så smukke som vore, for i stedet for dejlige feer, der bor i prægtige

paladser, har de troldkvinder, som de kalder hekse, noget lumskt, afskyeligt pak, som bor i usle hytter, og som i stedet for at køre igennem den blå luft i en stor muslingeskal, der trækkes af gribbe, rider igennem tågen på et kosteskaft. De har også gnomer og jordånder, det vil sige nogle små, forkrøblede fyre, som driver alskens uvæsen. Det er nu eventyrene, men helt anderledes forholder det sig med de fortællinger, man simpelt hen kalder historier. De holder sig til jorden, handler kun om menneskenes almindelige liv, og for det meste er der ikke andet vidunderligt ved dem end den måde, begivenhederne kæder sig sammen på for et menneske, der ikke således som i eventyret bliver rig eller fattig, lykkelig eller ulykkelig som følge af trolddom, forbandelser eller feernes luner, men skylder sig selv eller den sælsomme måde, omstændighederne føjer sig på, sin skæbne."

"Det er rigtigt," sagde et af de unge mennesker, "den slags historier forekommer også iblandt Scheherazades herlige fortællinger, som kaldes tusind og én nat. De fleste historier om kong Harun al Raschid og hans vesir er af den slags. De vandrer forklædte om og oplever så en og så en anden mærkelig begivenhed, som til sidst opløser sig ganske naturligt."

"Og dog må I tilstå," vedblev den gamle, "at de historier ingenlunde er de dårligste i tusind og én nat. Og hvor forskellige er de dog ikke i deres emner, i deres gang, i hele deres væsen fra eventyret om prins Biribinker eller om de tre dervisher med ét øje eller om fiskeren, der trækker skrinet med Salomons segl for op af havet? Men til syvende og sidst er det dog ét og det samme, der giver begge slags historier deres ejendommelige tiltrækning, nemlig det, at vi oplever noget

påfaldende, noget usædvanligt. For eventyrets vedkommende består dette usædvanlige i, at noget fabelagtigt, noget overnaturligt blander sig ind i det sædvanlige menneskeliv; i historierne foregår alt ganske vist efter naturlige love, men på en overraskende, usædvanlig måde."

"Det er mærkværdigt," råbte skriveren, "det er mærkværdigt, at det, der går naturligt til, øver samme tiltrækning på os som det overnaturlige i eventyret. Hvad mon det kan komme af?"

"Det kommer af, at historien skildrer det enkelte menneske," svarede den gamle. "I eventyret hober det vidunderlige sig så stærkt op, mennesket handler så lidt af egen drift, at de enkelte skikkelser og deres karakterer kun kan tegnes i flygtige træk. Anderledes i den almindelige fortælling, i hvilken den måde, hver enkelt taler på og handler i overensstemmelse med sin karakter, er hovedsagen, og det, som tiltrækningen beror på."

"I har sandelig ret," sagde den unge købmand. "Jeg har aldrig givet mig tid til rigtig at tænke over det, jeg har blot sådan set på tingene og ladet dem glide forbi mig; jeg har glædet mig over noget og fundet andet kedeligt uden just at vide, hvorfor. Men nu har I givet os en nøgle, der lukker op for hemmeligheden, en probérsten, som vi kan gøre prøve på, så vi kan dømme rigtigt."

"Gør det," sagde den gamle. "Jeres nydelse bliver så meget større, når I lærer at tænke over, hvad I hører. Men se, nu rejser der sig igen en for at fortælle."

Det var, som han sagde. En tredje af slaverne begyndte at fortælle

Historien om den unge engelskmand

Herre, jeg er tysk af fødsel og har opholdt mig for kort i jeres land, til at jeg skulle kunne fortælle et persisk eventyr eller en morsom historie om sultaner og vesirer. I må derfor tillade mig at fortælle noget fra mit fædreland, det kan I måske også have nogen fornøjelse af. Desværre går det ikke altid så fornemt til i vore historier som i jeres, det vil sige, de handler ikke om sultaner eller vore konger, om vesirer og pashaer, som man hos os kalder justits- og finansministre – også gehejmeråder osv. – men de holder sig, når de ikke handler om soldater, for det meste i al beskedenhed til borgerne.

I den sydlige del af Tyskland ligger der en lille by, som hedder Grünwiesel; der er jeg født og opdraget. Den ligner alle andre småbyer. Midt i den er et lille torv med en brønd, på den ene side af torvet et lille gammelt rådhus og ellers på torvet fredsdommerens og de anseligste købmænds huse; resten af byens indbyggere bor i et par snævre gader. Alle kender hinanden, alle ved, hvordan det går til både her og der, og når provsten og borgmesteren eller lægen har en ret mad mere på bordet, ved hele byen det før middag. Så om eftermiddagen gør konerne visit hos hinanden, som de kalder det, og taler sammen om denne store begivenhed, medens de drikker stærk kaffe og spiser sødekager, og resultatet bliver, at præsten må have spillet i lotteriet og vundet en syndig mængde penge, at borgmesteren må have ladet sig "smøre", eller at doktoren har fået nogle guldstykker af apotekeren for at skrive rigtig dyre recepter. I kan tænke jer, herre, hvor ubehageligt det måtte være for en så vel indrettet by som Grünwiesel, da der kom en mand

til den, om hvem ingen vidste, hvor han kom fra, hvad han ville, og hvad han levede af. Borgmesteren havde ganske vist set et pas; det er et papir, som alle må være forsynet med hos os ..."

"Er der da så usikkert på gaderne," sagde sheiken, "at I må have et ferman fra jeres sultan for at indgyde røverne respekt?"

"Nej, herre," svarede slaven, "det papir holder ingen tyve borte, det har man kun for en ordens skyld, for at folk altid kan vide, hvem de har for sig. Nå, borgmesteren havde undersøgt passet, og ved et kaffeselskab hos doktorens havde han sagt, at passet ganske vist var fuldkommen rigtigt viseret fra Berlin til Grünwiesel; men der stak vist alligevel noget bag ved, for manden så meget mistænkelig ud. Borgmesteren nød den største anseelse i byen, så det var intet under, at den fremmede siden den tid blev betragtet som en mistænkelig person. Hans levevis var heller ikke egnet til at få mine landsmænd bort fra den mening, de havde fået om ham. Den fremmede mand lejede sig for nogle guldstykker et helt hus, der hidtil havde stået ledigt, lod et helt vognlæs af mærkværdige genstande, såsom ovne, store digler og den slags ting stille op i det og levede så ganske for sig selv, ja, han lavede endog selv sin mad, og der kom ikke et eneste menneske i huset undtagen en gammel mand fra Grünwiesel, der besørgede hans indkøb af brød, kød og grøntsager, men selv han fik ikke lov til at komme længere end i forstuen, dér tog den fremmede mand imod, hvad han havde købt.

Jeg var ti år gammel, da manden slog sig ned i min fødeby, og jeg mindes endnu, som om det var i går, hvilket røre han vakte i den lille by. Han kom ikke som de andre mænd om eftermiddagen hen på keglebanen, han kom ikke om aftenen i

værtshuset for som de andre at drøfte avisen ved en pibe tobak. Det nyttede ikke, at borgmesteren, fredsdommeren, doktoren og provsten den ene efter den anden indbød ham til middag eller til kaffe, han undskyldte sig hver gang. Nogle troede derfor, at han var forrykt, andre mente, at han måtte være en jøde, og et tredje parti holdt stift og stædigt på, at han var en troldmand eller heksemester. Jeg blev en atten-tyve år gammel, og stadig kaldte byens folk manden for *den fremmede herre*.

Så en dag hændte det, at der kom folk til byen med udenlandske dyr. Det er noget sammenløbet pak, der har en kamel, som kan knæle, en bjørn, der danser, nogle hunde og aber, der er klædt ud som mennesker og ser komiske nok ud og gør alskens kunster. Disse mennesker plejer at drage igennem byerne, gør holdt på torve og pladser, gør en øredøvende musik med en lille tromme og en pibe, lader dyrene danse og springe og samler så penge ind i husene. Det selskab, som den gang optrådte i Grünwiesel, udmærkede sig ved at have en umådelig orangutang, der næsten var så stor som et menneske, gik på to ben og kunne gøre allehånde skønne kunster. Denne hunde- og abekomedie blev også udført uden for den fremmede herres hus. Han viste sig straks, da trommen og piben lød, meget ærgerlig bag de af ælde anløbne vinduer, men det varede ikke længe, før han satte et venligere ansigt op og til alles forundring så ud af vinduet og lo hjerteligt ad orangutangens kunster. Ja, han gav gøglerne så stor en sølvmønt, at hele byen talte om det.

Næste morgen drog banden med dyrene videre. Kamelen måtte bære adskillige kurve, som hundene og aberne sad ganske mageligt i, men dyredriverne og den store abe gik bag efter kamelen. Der var imidlertid knapt gået et par timer, efter

at de havde forladt byen, før den fremmede herre sendte bud hen på posthuset og til postmesterens store forundring bestilte ekstrapost og kørte ud ad samme port, samme vej, som banden med dyrene var draget bort ad. Hele den lille by ærgrede sig over, at det ikke var muligt at få at vide, hvor han var rejst hen. Det var allerede nat, da den fremmede herre kom tilbage, men nu sad der en person til i vognen med hatten dybt ned over øjnene og et silketørklæde for munden og om ørene. Portskriveren anså det for sin pligt at tiltale den anden fremmede og bede ham om hans pas, men han svarede i en meget grov, brummende tone i et fuldstændig uforståeligt sprog.

"Det er min nevø," sagde den fremmede mand venligt, idet han stak portskriveren nogle sølvmønter i hånden; "det er min nevø; han forstår endnu ikke synderlig meget tysk. Han bandede blot lidt i sit eget sprog over, at vi blev opholdt her."

"Ja, når det er Deres nevø," svarede portskriveren, "så kan han vel nok slippe ind uden pas. Han skal vel bo hos Dem?"

"Ja vist så," sagde den fremmede, "og han bliver her rimeligvis i længere tid."

Portskriveren gjorde ikke flere indvendinger, og den fremmede herre og hans nevø kørte ind i den lille by. Borgmesteren og hele byen var for resten ikke synderligt fornøjede med, som portskriveren havde båret sig ad, han burde dog i alt fald have mærket sig nogle ord af nevøens sprog, så havde han jo fået at vide, hvad landsmand han og onklen var. Portskriveren forsikrede, at det hverken var fransk eller italiensk, men havde lydt bredt, som om det var engelsk, og hvis han ikke tog fejl, havde herren sagt "*God dam*". Således hjalp

portskriveren sig ud af forlegenheden og skaffede den unge mand et navn, for man talte nu ikke om andet end den unge englænder i hele byen.

Men heller ikke den unge englænder viste sig hverken på keglebanen eller i ølkælderen; men på anden måde gav han ganske vist byens folk adskilligt at tænke på. Det hændte nemlig tit, at der hørtes et så forfærdeligt skrigeri og spektakel i den fremmedes ellers så stille hus, at folk i massevis blev stående udenfor og så op til vinduerne. Så så man den unge englænder fare utrolig hurtigt frem og tilbage forbi vinduerne igennem alle værelserne med rød frakke og grønne bukser på, med strittende hår og et skrækkeligt udtryk i ansigtet; den gamle fremmede løb efter ham med rød slåbrok på og en hundepisk i hånden; tit lykkedes det den unge at slippe fra ham, men somme tider forekom det folk nede på gaden, at den gamle måtte have fået fat i ham, for så hørte man ynkelige skrig og smældende piskeslag. Kvinderne i den lille by fattede en sådan deltagelse for den fremmede unge mand i anledning af denne grusomme behandling, at de til sidst fik borgmesteren til at tage sig af sagen. Han skrev et brev til den fremmede herre, i hvilket han i temmelig djærve udtryk bebrejdede ham den skammelige måde, han behandlede sin nevø på, og truede ham med, at han, hvis der forefaldt flere optrin af den slags, ville tage den unge mand under sin særlige beskyttelse.

Men hvor forbavset blev ikke borgmesteren, da han så den fremmede træde ind hos sig for første gang i ti år! Den gamle herre undskyldte sin handlemåde med, at den unge mands forældre havde anmodet ham om at tage sig af hans opdragelse. Han var ellers en forstandig og flink fyr, sagde han, men han

havde meget svært ved at lære sprog. Han ville imidlertid så gerne lære sin nevø at tale tysk rigtig flydende for senere at kunne indføre ham i selskabslivet i Grünwiesel, men det var så vanskeligt at få dette sprog ind i hovedet på ham, at der tit ikke var andet for end at banke ham dygtigt. Den oplysning fandt borgmesteren meget tilfredsstillende, han rådede blot den gamle til at holde måde, og om aftenen fortalte han i ølkælderen, at han sjældent havde truffet så dannet og beleven en mand som den fremmede. "Det er kun skade," tilføjede han, "at han kommer så lidt ud, men jeg tænker, at når hans nevø først har lært at tale en smule tysk, kommer han nok jævnligt til mine selskaber."

Dette bevirkede et fuldstændigt omslag i de herskende anskuelser i den lille by. Man anså nu den fremmede for en dannet og elskværdig mand, længtes efter at gøre hans nærmere bekendtskab og fandt det ganske i sin orden, når der nu og da hørtes et skrækkeligt skrigeri i det øde hus. "Han lærer sin nevø tysk," sagde grünwieselerne, og nu blev de ikke længere stående udenfor. Efter tre måneders forløb lod det til, at undervisningen i tysk var til ende, for den gamle gik nu et skridt videre. Der boede i byen en gammel affældig franskmand, som lærte de unge mennesker at danse; ham sendte den fremmede bud efter, og så sagde han til ham, at han ønskede, at hans nevø skulle lære at danse. Han tilføjede, at den unge mand ganske vist var meget lærvillig, men hvad hans dans angik, var han noget egensindig; han havde nemlig tidligere haft en anden dansemester, og denne havde lært ham sådanne løjerlige ture, at han ikke godt kunne optræde med dem i selskabslivet, men just af den grund anså nevøen sig selv for en

udmærket danser, skønt hans dans ikke i fjerneste måde lignede vals eller galopade – det er danse, man danser i mit fædreland, herre –, ja ikke engang skotsk eller française. Han lovede ham for øvrigt en daler i timen, og danselæreren gik med fornøjelse ind på at lære den egensindige elev at danse.

Man kunne, efter hvad danselæreren underhånden fortalte, ikke tænke sig noget løjerligere end disse dansetimer. Nevøen, en temmelig høj, slank ung mand, som blot havde lovlig korte ben, optrådte i rød kjole, smukt friseret, med vide grønne bukser og glacéhandsker på. Han talte kun lidt og med fremmed accent; til at begynde med var han ret flink og net, men så gav han sig til lige på én gang til at springe om på den latterligste måde, dansede de dristigste ture og gjorde sådanne entrechats, at danselæreren tabte både næse og mund. Når så læreren ville rette ham, trak han de pyntelige dansesko af, kylede dem i hovedet på franskmanden og rendte omkring i værelset på alle fire. Når den gamle hørte det spektakel, kom han pludselig farende ud af sit værelse med en vid rød slåbrok på og en krone af guldpapir på hovedet og bearbejdede nevøens ryg temmelig ublidt med hundepisken. Så begyndte nevøen at hyle skrækkeligt, sprang op på borde og høje kommoder, ja endog op i vinduerne og talte et fremmed, mærkværdigt sprog. Men den gamle med den røde slåbrok på lod sig ikke forbløffe; han tog ham i benene, trak ham ned, tærskede ham igennem og spændte halsbindet fastere om halsen på ham; så blev han altid pæn og manerlig igen, og så gik undervisningen sin gang uden forstyrrelse.

Men da danselæreren havde bragt sin elev så vidt, at de kunne tage musik til undervisningen, var nevøen som

forvandlet. Der blev lejet en stadsmusikant, som måtte sætte sig op på et bord i salen i det øde hus. Så forestillede danselæreren damen – den gamle herre havde givet ham en silkekjole og et ostindisk sjal på; nevøen bød ham op og begyndte nu at danse med ham; men han var en utrættelig, rasende danser, han slap ikke franskmanden af sine lange arme, hvor meget han end stønnede og skreg, den gamle måtte danse, til han segnede udmattet om, eller til stadsmusikanten blev lam i armen af at gnide på violinen. Danselæreren var lige ved at gå i jorden som følge af disse timer, men daleren, han hver gang fik udbetalt som lovet, og den gode vin, den gamle opvartede med, lokkede ham stadig til at komme igen, selv om han dagen i forvejen havde sat sig for, at han aldrig mere ville sætte sine ben i det øde hus.

Folkene i Grünwiesel så imidlertid ganske anderledes på sagen end franskmanden. De fandt, at den unge mand havde store anlæg for selskabslivet, og byens damer glædede sig til den flinke danser, de kunne gøre regning på til næste vinter, så meget mere, som der var mangel på herrer.

En morgen, da pigerne kom hjem fra torvet, fortalte de deres herskaber en mærkværdig begivenhed. Der havde holdt en prægtig glaskaret med dejlige heste for uden for det øde hus, og en tjener i kostbart livré havde slået trinet ned. Så var døren på det øde hus blevet lukket op, og to fint klædte herrer trådte ud, af hvilke den ene var den gamle fremmede, den anden rimeligvis den unge herre, der havde så ondt ved at lære tysk og dansede så rasende. De havde sat sig op i vognen, tjeneren var stået op bag på, og – tænk blot! – vognen var kørt lige hen til borgmesterens.

Da konerne fik den historie at høre af deres piger, rev de i en fart køkkenklæderne og de ikke ganske propre kapper af og skyndte sig at komme i stadstøjet.

"Intet er vissere," sagde de hver til sin husstand, medens alle havde travlt med at rydde op i salen, som til hverdag blev brugt til andre ting, "intet er vissere, end at den fremmede nu fører sin nevø ud i verden. Den gamle nar har i hele ti år ikke vist os den høflighed at sætte sine ben i vort hus, men det skal være ham tilgivet for hans nevøs skyld, der skal være sådan et mageløst menneske."

Således talte de, og så formanede de deres sønner og døtre til at se rigtig pæne ud, når de fremmede kom, til at holde sig ranke og beflitte sig på en bedre udtale, end de plejede at have. Og de kloge koner tog ikke fejl, for den gamle herre kørte omkring med sin nevø til alle familierne, hele rækken igennem, og anbefalede sig selv og ham i deres bevågenhed.

Man var alle vegne ganske opfyldt af de to fremmede og beklagede, at man ikke før havde gjort dette behagelige bekendtskab. Det viste sig, at den gamle herre var en værdig, meget fornuftig mand; han trak ganske vist lidt på smilebåndet, hver gang han sagde noget, så at man ikke var vis på, om det var hans alvor eller ikke, men han talte så klogt og grundigt om vejret, om egnen, om sommerforlystelserne i værtshuset oppe på bjerget, at han fortryllede dem alle sammen. Og så nevøen! Ham var de ligefrem henrykte over, han vandt alles hjerter. Hvad angik hans ydre, måtte man ganske vist indrømme, at hans ansigt ikke var smukt; den nederste del af det, især kæberne, sprang alt for stærkt frem, hans teint var meget brun, og somme tider gjorde han

allehånde grimasser, lukkede øjnene og skar tænder, men man fandt alligevel hans træk meget interessante. Der kunne ikke tænkes noget mere bevægeligt og smidigt end hans skikkelse. Klæderne hang ganske vist noget løjerligt på kroppen, men alting klædte ham udmærket; han fo'r umådelig livligt omkring i værelset, kastede sig snart i en sofa og snart i en lænestol og strakte benene ud fra sig, men hvad man ville have fundet yderst simpelt og upassende hos et andet ungt menneske, fandt man genialt hos nevøen.

"Han er englænder," sagde man, "sådan er de alle sammen. En englænder kan lægge sig til at sove på en kanapé, medens en halv snes damer ingen plads kan få og må stå op; den slags ting må man ikke tage en englænder ilde op."

Den gamle herre var han meget lydig imod; når han begyndte at rende omkring i værelset, eller når han, hvad han holdt meget af, trak benene op under sig, var et alvorligt blik tilstrækkeligt til at kalde ham til orden. Og hvor skulle man kunne tage ham den slags ting ilde op, da onklen i hvert enkelt hus sagde til fruen:

"Min nevø er endnu lidt rå og udannet, men jeg lover mig meget af selskabslivet, det skal nok danne og polere ham, og særligt anbefaler jeg ham på det indstændigste til Dem."

Nu var nevøen altså indført i selskabslivet, og hele Grünwiesel talte den dag og flere dage efter ikke om andet. Men den gamle herre blev ikke stående ved dette; det lod til, at han helt havde forandret sin tænkemåde og levevis. Om eftermiddagen spadserede han med nevøen ud til klippekælderen ved bjerget, hvor Grünwiesels honoratiores drak deres øl og spillede kegler. Nevøen viste sig at være flink til

den idræt, for han slog aldrig under fem eller seks, men af og til kom der rigtignok et løjerligt væsen over ham; det kunne falde ham ind at fare som en pil efter kuglen ind imellem keglerne, hvor han så gjorde allehånde gale streger; eller når han havde slået alle ni, stod han pludselig på hovedet uden at bryde sig det mindste om sin smukke frisure og stak benene i vejret, eller når der kom en vogn forbi, sad han, inden man så sig for, oppe på taget af kalechen og gjorde grimasser til folk nedenfor, kørte et stykke med og kom så tilbage til selskabet.

Den gamle herre plejede, når der forefaldt sådanne optrin, at bede borgmesteren og de andre herrer undskylde hans uvornhed, men de lo, skrev det på hans ungdoms regning, forsikrede, at de selv havde været lige så lette til bens, da de var i hans alder, og holdt umådelig meget af den unge springfyr, som de kaldte ham.

Til andre tider ærgrede de sig nu rigtignok ikke så lidt over ham, men de turde ingen ting sige, fordi den unge englænder nu en gang havde almindeligt ry for at være et mønster i retning af dannelse og forstand. Den gamle herre plejede om aftenen at komme med sin nevø hen i byens værtshus *Den gyldne Hjort*." Skønt nevøen var et pur ungt menneske, førte han sig ganske op som de gamle, sad med sit glas for sig, satte et par uhyre briller på næsen, trak en vældig pibe op af lommen, tændte den og var den værste af alle til at dampe. Når man nu drøftede aviserne og snakkede om krig og fred, og doktoren var af én mening, og borgmesteren af en anden, og de andre herrer var umådelig forbavsede over deres dybe indsigt i politikken, kunne det pludselig falde nevøen ind at være af en helt anden mening; han slog i bordet med hånden, som han altid havde handske på, og

gav borgmesteren og doktoren ret tydeligt at forstå, at det var noget, de ikke vidste ordentlig besked med, han havde hørt en helt anden fremstilling af de ting og havde meget bedre forstand på dem. Så udviklede han i et løjerligt, halvt uforståeligt sprog sin mening, som alle til borgmesterens store ærgrelse fandt ganske udmærket, for han måtte selvfølgelig som englænder vide bedre besked.

Når borgmesteren og doktoren så i deres harme, som de ikke turde give luft, satte sig til at spille skak, satte nevøen sig hen til dem, så igennem sine store briller ned over skuldrene på borgmesteren, satte ham i rette for de træk, han gjorde, og lod også doktoren vide, hvorledes han burde trække, så de begge to kogte indvendig af raseri. Når så borgmesteren, som anså sig selv for en stor skakspiller, ærgerlig tilbød ham et parti for at gøre ham ordentlig mat, spændte den gamle herre sin nevøs halsbind fastere, og så blev han artig og manerlig og gjorde borgmesteren mat.

Man havde hidtil i Grünwiesel næsten hver aften spillet kort om en halv kreuzer partiet; det fandt nevøen nu var usselt, han satte dalere og dukater ind, påstod, at ikke én spillede så fint som han, men forsonede så for det meste de krænkede herrer ved at tabe umådelige summer til dem. De gjorde sig heller ingen skrupler over at plukke ham ordentligt, "for han er jo en englænder, altså født rig," sagde de, og så stak de dukaterne i lommen.

Således vandt den fremmede herres nevø i løbet af kort tid stor anseelse i byen og dens omegn. Ingen havde i mands minde set sådan en ung mand i Grünwiesel, han var den mærkværdigste fremtoning, nogen nogen sinde havde truffet.

Man kunne ikke sige, at nevøen havde lært noget som helst andet end at danse. Latin og græsk var, som man siger, hebraisk for ham. Ved en selskabsleg i borgmesterens hus skulle han skrive noget, og så viste det sig, at han ikke engang kunne skrive sit navn. I geografi gjorde han de grueligste bommerter, han kunne godt henlægge en tysk by til Frankrig eller en dansk by til Polen, han havde ingen ting læst, ingen ting studeret, og provsten rystede tit betænkeligt på hovedet over den unge mands grove uvidenhed. Ikke des mindre fandt man alt, hvad han gjorde eller sagde, udmærket, for han var så uforskammet altid at ville have ret, og hans sidste ord var altid: "Det ved jeg bedre."

Så kom vinteren, og nu viste nevøen sig først rigtig i sin glorie. Man fandt ethvert selskab kedeligt, når han ikke var med; man gabede, når en fornuftig mand sagde noget, men når nevøen sagde noget, selv om det var det tåbeligste vås i det usleste sprog, var alle lutter øre. Det viste sig nu, at den fortræffelige unge mand også var digter, for der gik sjældent en aften, uden at han trak et stykke papir op af lommen og læste nogle sonetter for selskabet. Der var ganske vist enkelte, som påstod, at disse digte var dårlige, og at der ingen mening var i dem; andre syntes, at de allerede havde læst dem på tryk, men nevøen lod sig ikke forbløffe, han læste og læste og gjorde opmærksom på skønhederne i versene, og hver gang vakte han stormende bifald.

Men hans største triumf var ballerne i Grünwiesel. Ingen kunne holde længere ud eller danse hurtigere end han, ingen gjorde så dristige og usædvanligt sirlige spring som han. Hans onkel sørgede desuden for, at han altid var prægtigt klædt efter

nyeste mode, og skønt klæderne ikke ville sidde rigtigt på ham, fandt man, at alting klædte ham allerkæreste. Mændene følte sig ganske vist noget krænkede over den måde, han optrådte på ved sådanne lejligheder. Hidtil havde borgmesteren altid i egen person åbnet ballet, og de anseligste unge herrer havde så haft ret til at arrangere de øvrige danse, men efter at den fremmede unge herre var kommet med, var alt dette blevet anderledes. Uden at spørge synderlig om forlov, tog han den første, den bedste dame i hånden, stillede sig forrest med hende, gjorde alting ganske, som det behagede ham, og var herre og mester og balkonge. Damerne fandt imidlertid denne hans optræden ganske udmærket og tiltalende, og så turde herrerne ingen ting sige, og nevøen beholdt den plads, han havde tilegnet sig.

Sådan et bal lod til at være den gamle herres største fornøjelse; han havde ikke øjnene fra sin nevø, smilede stadig for sig selv, og når al verden stimlede sammen om ham og holdt lovtaler over den nydelige, velopdragne unge mand, kunne han ikke styre sin glæde, men brast i en lystig latter og bar sig ad, som om han var forstyrret i hovedet. Grünwieselerne troede, at disse mærkværdige udbrud af glæde skyldtes den store kærlighed, han nærede til sin nevø, og fandt det hele ganske i sin orden. Nu og da måtte han imidlertid også gøre sin faderlige myndighed gældende over for nevøen, for midt under de sirligste danse kunne den unge mand falde på med et dristigt spring at sætte op på tribunen, hvor stadsmusikanterne sad, rive buen ud af hånden på organisten, der spillede kontrabas, og gnide skrækkeligt løs på denne; eller han gav sig lige på én gang til at danse på hænderne med benene i vejret. Så

plejede onklen at tage ham til side, skænde alvorligt på ham og spænde halsbindet fastere, og så blev han altid artig igen.

Således opførte nevøen sig i selskab og på bal. Men det går jo altid sådan her i verden, at slette sæder lettere finder udbredelse end gode, og en ny, påfaldende mode har noget smitsomt ved sig for unge mennesker, der endnu ikke har tænkt over sig selv og verden, selv om den i og for sig er yderst latterlig. Da de unge mennesker så, at han snarere blev rost end dadlet for sit kejtede væsen, sin rå latter og snakken op og ned og for den grove måde, han svarede ældre folk på, ja, at man endog fandt dette åndrigt, så tænkte de ved sig selv: "Det er mig en let sag også at blive sådan en åndrig slyngel." De havde hidtil været flittige og dygtige unge mennesker, men nu tænkte de: "Hvad nytter lærdom til, når man kommer bedre igennem verden ved uvidenhed?" Så lod de bøgerne ligge og drev omkring på gader og torve. De havde hidtil været høflige og nette over for alle, havde ventet, til de blev spurgt, og så svaret pænt og beskedent; nu trængte de sig ind imellem de ældre, snakkede med og sagde deres mening, lo selve borgmesteren lige op i øjnene, når han sagde noget, og påstod, at de vidste meget bedre besked om alting end han.

De unge grünwieselere havde hidtil båret afsky for alt, hvad der var råt og simpelt. Nu sang de alle slags stygge viser, røg tobak af uhyre piber og drev omkring på simple knejper; de lagde sig også store briller til, skønt deres øjne ingen ting fejlede, satte dem på næsen og bildte sig så ind, at de var hele karle, for de så jo ud som den navnkundige nevø. Både ude og hjemme lagde de sig på sofaen med støvler og sporer på, gyngede på stolene eller sad med begge hænder under kinderne

og albuerne på bordet, for det tog sig nu så overordentlig tiltalende ud. Det hjalp ikke, at deres mødre og venner sagde dem, hvor tåbeligt og upassende alt dette var, de beråbte sig på nevøens glimrende eksempel. Det hjalp ikke, at man forestillede dem, at nevøen var englænder, og at man måtte holde ham en vis national råhed til gode; de unge grünwieselere påstod, at de havde lige så megen ret som den bedste englænder til at være uopdragne på en åndrig måde; kort sagt, det var en ren ynk at se, hvordan nevøens slette eksempel ødelagde dyd og gode sæder i Grünwiesel.

Men den fornøjelse, de unge mennesker havde af deres rå, tøjlesløse liv, varede ikke længe, for følgende begivenhed forandrede på én gang det hele. Vinterens fornøjelser skulle afsluttes med en stor koncert, der skulle udføres dels af stadsmusikanterne, dels af dygtige dilettanter i Grünwiesel. Borgmesteren spillede ganske udmærket violoncel, og doktoren fagot, apotekeren blæste på fløjte, skønt han ikke havde meget vejr i sig, nogle af byens unge damer havde indstuderet arier, og alt var udmærket forberedt. Så sagde den gamle fremmede, at koncerten ganske vist tegnede til at blive udmærket, men der manglede åbenbart en duet; i enhver ordentlig koncert måtte der nødvendigvis være en duet. Man blev noget forbløffet over den udtalelse; borgmesterens datter sang ganske vist som en nattergal, men hvor skulle man få en herre fra, der kunne synge en duet sammen med hende? Man var omsider lige ved at tage sin tilflugt til den gamle organist, som i sin tid havde sunget en ypperlig bas, men så forsikrede den fremmede, at det behøvedes slet ikke, for hans nevø sang ganske udmærket. Man blev ikke så lidt forbavset over denne nye fortræffelige egenskab

hos den unge mand; han måtte synge noget til prøve, og bortset fra nogle løjerlige manerer, som man anså for engelske, sang han som en engel. Man indstuderede altså i en fart duetten, og omsider oprandt den aften, da grünwieselerne skulle fryde deres øren med koncerten.

Den gamle kunne desværre ikke være til stede ved sin nevøs triumf, for han var syg, men han gav borgmesteren, der besøgte ham en times tid forinden, nogle oplysninger om, hvorledes hans nevø skulle behandles.

"Min nevø er en skikkelig fyr," sagde han, "men somme tider får han allehånde løjerlige ideer, og så gør han gale streger. Det gør mig ondt, at jeg ikke kan være til stede, for mig tager han sig voldsomt i agt for, han ved nok, hvorfor. Jeg må for resten sige til hans ros, at denne kådhed ikke hidrører fra hans sind, den har rent legemlige årsager, hænger sammen med hele hans natur. Skulle han få sådanne indfald som at sætte sig op på en nodestol eller at give sig til at spille på kontrabassen, tag så blot og løs hans høje halsbind, hr. borgmester, eller tag det helt af, hvis det ikke skulle hjælpe, så skal De se, at han nok bliver manerlig."

Borgmesteren takkede den syge for hans tillid og lovede i nødsfald at gøre, som han sagde.

Der var pakfuldt i koncertsalen, for hele Grünwiesel og omegnen med havde givet møde. Alle jægere, præster, embedsmænd, godsejere og den slags mennesker i tre mils omkreds var strømmet til med hele familien for at dele den sjældne kunstnydelse med grünwieselerne. Stadsmusikanterne gjorde deres sager fortræffeligt; efter dem optrådte borgmesteren og spillede violoncel akkompagneret af

apotekeren, der blæste på fløjte, så sang organisten en bas-arie, der vakte almindeligt bifald, og doktoren fik heller ikke så få klap, da han optrådte med sin fagot.

Første afdeling var forbi, og man ventede nu i stor spænding på den anden, hvor den unge fremmede skulle synge en duet sammen med borgmesterens datter. Nevøen var mødt i strålende toilette og havde for længe siden tiltrukket sig alle de tilstedeværendes opmærksomhed. Han havde nemlig uden videre kastet sig i en prægtig lænestol, der var bestemt for en grevinde fra omegnen; han strakte benene langt ud, kiggede på hver enkelt igennem en umådelig kikkert, han satte op for sine store briller, og legede med en stor slagterhund, han havde taget med ind, skønt det udtrykkelig var forbudt. Grevinden, der skulle have siddet i lænestolen, kom, men hvem der ikke gjorde mine til at rejse sig og overlade hende pladsen, var nevøen; han gjorde sig det tværtimod endnu mageligere, og ingen turde sige noget til den unge mand; den fornemme dame måtte sidde på en ganske almindelig rørstol imellem byens andre damer og skal have ærgret sig dygtigt.

Under borgmesterens herlige violoncelspil, medens organisten sang sin udmærkede bas-arie, ja, endog medens doktoren fantaserede på sin fagot, og alle sad og hørte åndeløst på det, lod nevøen hunden apportere sit lommetørklæde eller snakkede ganske højt med sine sidemand, så at alle, som ikke kendte ham, faldt i forundring over den unge herres løjerlige manerer.

Intet under derfor, at alle var meget spændte på, hvorledes han ville komme fra sin duet. Anden afdeling begyndte. Stadsmusikanterne havde spillet lidt, og nu trådte

borgmesteren med sin datter hen til den unge mand, rakte ham et nodeblad og sagde: "Monsieur, behager De nu at synge duetten?" Den unge mand lo, skar tænder og sprang op; de to andre fulgte med ham hen til nodestolen, og hele selskabet var opfyldt af spændt forventning. Organisten slog takt og gav nevøen et vink, at han skulle begynde. Den unge mand så på noderne igennem sine store briller og udstødte nogle gruelige, ynkelige toner, men organisten råbte til ham: "To toner lavere, højstærede! C skal det være, C!"

Men i stedet for at synge C, tog nevøen en af sine sko af og kylede dem i hovedet på organisten, så pudderet røg om ørene på ham. Da borgmesteren så det, tænkte han: "Nå, nu har han nok igen sit tilfælde," sprang hen til ham, greb ham i kraven og løste hans tørklæde, men det gjorde det blot endnu værre. Den unge mand talte ikke længere tysk, men et ganske mærkværdigt sprog, som ingen forstod, og så sprang han omkring som en besat. Borgmesteren var fortvivlet over denne ubehagelige forstyrrelse, og i den tro, at der måtte være tilstødt den unge mand et eller andet, besluttede han at tage tørklædet helt af ham. Næppe havde han imidlertid gjort det, før han blev som forstenet af skræk, for den unge mands hals så ikke ud som andre menneskers; den var mørkebrun og ganske lodden. Nevøen gav sig også straks til at springe endnu højere og vildere, tog sig op i håret med glacéhandskerne, rev det af – og se, det smukke hår var en paryk, som han kylede borgmesteren i ansigtet, og hans hoved var brunt og loddent ligesom halsen.

Han sprang over borde og bænke, væltede nodestolene, trådte violiner og klarinetter i stykker og bar sig ad, som om han var rent forrykt.

"Fang ham, fang ham!" råbte borgmesteren helt ude af sig selv, "han er fra forstanden, sang ham!"

Men det var lettere sagt end gjort, for han havde trukket handskerne af og havde negle, som han kradsede folk ynkeligt i ansigtet med. Endelig lykkedes det en modig jæger at få fat i ham. Han klemte hans lange arme sammen, så at han nu kun sprællede med benene, medens han stadig lo og skreg med hæs røst. Folk stimlede sammen om ham og så på den mærkværdige unge mand, der nu slet ikke længere så ud som et menneske. Men en lærd herre fra omegnen, som havde et stort naturaliekabinet med alle slags udstoppede dyr i, trådte nærmere, så nøje på ham og råbte derpå forbavset:

"Men du gode Gud, mine herrer og damer, hvordan går det til, at det dyr kommer i ordentligt selskab? Det er jo en abe – *Homo Troglodytes Linnæi*. Jeg giver seks daler for ham, hvis De vil overlade mig ham til mit kabinet, så lader jeg ham flå og udstoppe."

Hvem mægter at skildre grünwieselernes forbavselse, da de hørte dette?

"Hvad! En abe, en orangutang i vort selskab." – "Den unge fremmede er en ganske almindelig abe!" råbte de og så på hinanden fuldstændig stumme af forundring. Man ville ikke tro det, man stolede ikke på sine egne øren, mændene undersøgte dyret nærmere, men det var og blev en almindelig abe.

"Men hvor er det muligt?" råbte fru borgmesterinden. "Han har jo tit læst sine digte for mig, og han har spist til middag hos mig som et andet menneske!"

"Ja," sagde doktorens frue ivrigt, "og han har jo tit drukket kaffe hos mig og røget tobak og snakket om lærde sager med

min mand."

"Og han har ført op ved vore baller!" råbte alle de andre. "En abe! En abe! Det er et mirakel! Det er trolddom!"

"Ja, det er trolddom og Djævelens kunster," sagde borgmesteren, idet han kom med nevøens eller abens halstørklæde. "Se, hele det trylleri, der gjorde ham så elskværdig i vore øjne, stak i dette tørklæde. Inden i det er der en bred strimmel pergament med nogle underlige bogstaver på. Jeg tror endog, det er latin. Kan ingen læse det?"

Provsten, en lærd mand, som havde tabt mangt et parti skak til aben, trådte nærmere, så på pergamentet og sagde: "Ingenlunde! Det er kun latinske bogstaver. Der står:

> En abekat blandt dyrene
> mest findes lig et menneske.

Ja, det er et helvedes bedrageri, en slags trolddom," vedblev han, "og det må straffes eksemplarisk."

Borgmesteren var af samme mening og begav sig straks hen til den fremmede, der måtte være en troldmand. Seks rådstuetjenere bar aben, for den fremmede skulle straks i forhør.

Der fulgte en umådelig mængde mennesker med hen til det øde hus, for alle ville se, hvad det blev til. Man bankede på døren, man trak i klokken, men forgæves, der kom ingen. Så lod borgmesteren i sin harme døren sprænge og gik op på den fremmedes værelse, men der var ikke andet at se end alskens gammelt bohave, den fremmede mand var ingen steds at finde. Men på hans arbejdsbord lå der et stort, forseglet brev med udskrift til borgmesteren. Denne brød det straks og læste, som følger:

"Mine kære grünwieselere!
Når I læser dette, er jeg ikke længere i jeres by, og I vil da for længst være kommet på det rene med min kære nevøs stand og fædreland. Tag den spøg, jeg har tilladt mig at drive med jer, som en velment formaning om ikke at påtvinge en fremmed, der ønsker at passe sig selv, jeres selskab. Jeg holdt mig for at være for god til at tage del i jeres evindelige sladder, jeres slette sæder og jeres latterlige væsen. Derfor opdrog jeg en ung orangutang, som i sin egenskab af min stedfortræder har vundet jeres kærlighed. Lev vel, og drag jer efter evne denne lære til nytte."

Grünwieselerne skammede sig ikke så lidt for det ganske land. De trøstede sig med, at det ikke kunne være gået naturligt til. Men især skammede de unge mennesker i Grünwiesel sig over, at de havde efterlignet abens slette vaner og sæder. Fra nu af sad de aldrig mere med albuerne på bordet, de gyngede ikke mere på stolene, de lagde brillerne af og var pæne og høflige som tidligere, og når nogen igen forfaldt til sådanne unoder, sagde grünwieselerne: "Han er en abekat." Men orangutangen, som så længe havde ageret ung herre, blev overgivet til den lærde mand med naturaliekabinettet. Han lader ham spadsere om i sin gård, fodrer ham og viser ham frem til alle fremmede, som en sjældenhed, og man kan få ham at se den dag i dag.

Der blev latter i salen, da slaven havde endt sin historie, og de unge mænd lo med. "Der må dog være løjerlige mennesker

iblandt disse franker. Jeg foretrækker sandelig at være hos sheiken og muftien i Alessandria frem for hos provsten, borgmesteren og deres tåbelige koner i Grünwiesel."

"Det har du sandelig ret i," sagde den unge købmand. "Jeg gad knapt være død og begravet i Frankistan, for frankerne er et råt, vildt og barbarisk folkefærd, og for en dannet tyrk måtte det være skrækkeligt at leve iblandt dem."

"Det får I snart at høre," sagde den gamle. "Efter hvad slavernes opsynsmand har sagt mig, vil den smukke unge mand der henne fortælle adskilligt om Frankistan, for han har været der længe, skønt han er født muselmand."

"Hvad siger I? Han, der sidder yderst i rækken? Det er sandelig synd, at sheiken giver ham fri! Han er den smukkeste slave i hele landet. Se blot på hans modige ansigt, hans kække øjne, hans prægtige skikkelse. Han kan jo give ham let arbejde, lade ham vifte fluer bort eller bære tobakspiben. Det er jo en ren fornøjelse at have sådan en bestilling, og sådan en slave er en pryd for et hus. Og så har han endda kun haft ham i tre dage og slipper ham allerede – det er dårskab, det er synd!"

"Gå ikke i rette med ham, der er visere end det ganske Ægypten," sagde den gamle med vægt. "Jeg har jo allerede sagt jer, at han giver ham fri, fordi han tror, at han derved gør sig værdig til Allahs velsignelse. I siger, at han er smuk og velskabt, og det har I ret i, men sheikens son, som vi bør bede Profeten om at føre tilbage til hans fædrene hus, var en smuk dreng og må nu også være stor og velskabt. Skal han spare på sit guld og give afkald på en billig og vanskabt slave i håb om til gengæld at få sin søn tilbage? Den, som vil gøre noget her i verden, bør gøre det ordentligt eller lade helt være."

"Se, hvordan sheiken hele tiden stirrer på ham. Jeg har lagt mærke til det hele aftenen. Medens slaverne fortalte, gled hans blik jævnligt der hen og dvælede ved den frigivnes ædle træk. Det må dog gøre ham lidt ondt at skille sig ved ham."

"Således må du ikke tænke om ham. Tror du, han tager sig tusind tomaner nær, han, som hver dag tjener tre gange så mange?" sagde den gamle mand. "Når hans blik med sorg dvæler ved denne yngling, så tænker han vel på sin søn, der vansmægter i fremmed land; han tænker vel på, om der måske skulle være en barmhjertig mand dér, som ville løskøbe ham og sende ham hjem til hans fader."

"I har måske ret," sagde den unge købmand, "og jeg skammer mig over, at jeg altid tror det værste om folk, medens I hellere tror det bedste. Og dog er menneskene i reglen slette, er I ikke også kommet til det resultat, gamle mand?"

"Nej, og just fordi jeg ikke er kommet til det resultat, tror jeg gerne godt om menneskene," svarede denne. "Det gik mig ganske som jer. Jeg levede sådan hen i vejret, hørte meget ondt om menneskene, oplevede også selv adskilligt ondt og begyndte at tro, at alle mennesker var onde. Men så faldt det mig ind, at Allah, der er lige så retfærdig som viis, ikke kunne tåle, at en så ugudelig slægt levede på denne skønne jord. Jeg tænkte over, hvad jeg havde set og oplevet, og se – jeg havde kun taget det onde med i beregningen og glemt det gode. Jeg havde ikke ænset det, når jeg så en øve en barmhjertighedsgerning, jeg havde fundet det ganske i sin orden, når hele familier levede dydigt og var retfærdige. Men hver gang jeg havde hørt noget ondt, havde jeg mærket mig det. Så begyndte jeg at se mig om med andre øjne. Det glædede mig at se, at det gode ikke spirede

så sparsomt, som jeg fra første færd af troede; jeg lagde mindre mærke til det onde, eller det var mig ikke længere så påfaldende, og således lærte jeg at elske menneskene, lærte at tro godt om dem, og i mange år har jeg sjældnere taget fejl, når jeg talte godt om en, end når jeg troede, han var gerrig, lav eller ugudelig."

Den gamle blev afbrudt af slavernes opsynsmand, der kom hen til ham og sagde: "Min herre, sheik Ali Banu af Alessandria, har med velbehag set jer i sin sal og indbyder jer til at komme hen til ham og tage plads ved hans side."

De unge mennesker blev ikke lidt forbavsede over den ære, der skulle vederfares den gamle, som de troede var en tigger, og medens han gik hen for at sætte sig hos sheiken, holdt de slavernes opsynsmand tilbage, og skriveren sagde til ham: "Jeg besværger dig ved Profetens skæg, sig os, hvem er den gamle mand, vi talte med, og som sheiken hædrer sådan?"

"Hvad for noget!" råbte slavernes opsynsmand, idet han forundret slog hænderne sammen; "kender I ikke den mand?"

"Nej, vi ved ikke, hvem han er."

"Men jeg har jo flere gange set jer tale med ham på gaden, og min herre sheiken har også lagt mærke til det og sagde nys: "Det må være brave unge mennesker, siden den mand værdiger dem at tale med dem."

"Men så sig os dog, hvem han er," råbte den unge købmand utålmodig.

"Denne sal får ellers ingen adgang til, som ikke er udtrykkelig indbudt, og i dag lod den gamle sheiken vide, at han ville tage nogle unge mænd med, hvis han ikke havde noget imod det, hvortil Ali Banu svarede, at han rådede over hans hus."

"Lad os ikke længere svæve i uvished. Så sandt jeg lever, jeg ved ikke, hvem den mand er. Vi gjorde tilfældigt hans bekendtskab og kom i samtale med ham."

"Nå, så kan I prise jeres lykke, for I har talt med en lærd og navnkundig mand, og alle, som er her til stede, ærer og beundrer jer for det. Det er ingen anden end den lærde dervish Mustafa."

"Mustafa! Den vise Mustafa, som har opdraget sheikens søn? Han, som har skrevet så mange lærde bøger og gjort lange rejser i alle verdensdele? Vi har talt med Mustafa! Og det, som om han var vor ligemand, uden den ringeste ærbødighed."

De unge mennesker talte endnu stadig sammen om dette eventyr og om den gamle, dervishen Mustafa. De følte sig ikke lidt hædrede ved, at sådan en gammel, berømt mand havde værdiget dem at lægge mærke til dem og endog flere gange havde talt og diskuteret med dem. Så kom slavernes opsynsmand pludselig hen til dem og opfordrede dem til at følge med hen til sheiken, han ville tale med dem. De unge menneskers hjerter bankede. De havde endnu aldrig talt med så fornem en mand, ikke engang i enrum, endsige i så stort selskab. De tog sig imidlertid sammen for ikke at få udseende af at være nogle tosser og fulgte med slavernes opsynsmand hen til sheiken. Ali Banu sad på en prægtig hynde og drak sorbet. Ved hans side sad den gamle; hans fattige klædebon hvilede på kostelige hynder, sine simple sandaler havde han sat fra sig på et kostbart persisk tæppe, men hans skønne hoved, hans øjne, der lyste af værdighed og visdom, bar vidne om, at han var værdig til at sidde ved siden af en mand som sheiken.

Sheiken var meget alvorlig, og det lod til, at den gamle søgte at indgyde ham trøst og mod. De unge mennesker opfattede også det, at de var blevet kaldt hen til sheiken, som et påfund af den gamle, som formodentlig ville prøve på at få en samtale i gang, der kunne adsprede den sørgende fader.

"Velkommen, unge mænd," sagde sheiken, "velkommen i Ali Banus hus. Min gamle ven her skal have tak, fordi han har indført jer hos mig, men jeg er lidt vred på ham, fordi han ikke før har ladet mig gøre jeres bekendtskab. Hvem af jer er den unge skriver?"

"Jeg, herre," sagde den unge skriver, idet han lagde armene over kors over brystet og bukkede dybt.

"I holder altså meget af at høre historier og af at læse bøger med smukke vers og tankesprog i?"

Den unge mand blev rød i hovedet og svarede: "O, herre, jeg for mit vedkommende kender intet fornøjeligere tidsfordriv end den slags sysler. Men hver sin smag, jeg går visselig ikke i rette med nogen, fordi han ikke ..."

"Det er godt, det er godt," sagde sheiken leende og gav den anden et vink, at han skulle komme nærmere. "Og hvem er du?" spurgte han.

"Herre, jeg er medhjælper hos en læge og har allerede selv helbredet nogle syge."

"Nå," sagde sheiken, "og det er også jer, der holder af at leve godt. I havde nok lyst til af og til at sidde til bords med gode venner og leve højt, ikke sandt?"

Den unge mand blev flov, han følte, at han var røbet, at den gamle også måtte have skriftet om ham, men han tog sig sammen og svarede: "Ja, herre, jeg regner det for et af livets

goder af og til at kunne fornøje sig sammen med gode venner. Min pung magter nu rigtig nok ikke mere end at traktere mine venner med vandmeloner og den slags billige sager, men vi er fornøjede med det; dog er det rimeligt nok, at vi ville være det i endnu højere grad, hvis jeg havde flere penge."

Sheiken syntes godt om dette kække svar, og han kunne ikke bare sig for at le.

"Hvem er den unge købmand?" spurgte han derpå.

Den unge købmand bukkede belevent for sheiken, for han havde fået en god opdragelse; men sheiken sagde til ham: "Og I? Jeres fornøjelse er musik og dans, I holder af at høre dygtige kunstnere spille og synge og at se dansere udføre kunstfærdige danse?"

"Jeg mærker nok, herre," svarede den unge købmand, "at den gamle mand dér har røbet alle vore dårskaber for at more jer. Er det lykkedes ham at opmuntre jer, har jeg slet ikke noget imod, at I har spøget med mig, og hvad musik og sang angår, så må jeg tilstå, at jeg ikke har let ved at tænke mig noget, det i den grad fryder mit hjerte. Men I må ikke tro, herre, at jeg går i rette med jer, fordi I ikke også ..."

"Det er nok," råbte sheiken smilende, idet han afværgende rakte hånden ud. "Hver sin smag, mener I. Men der har vi jo én endnu; det er vel ham, der gerne ville rejse? Hvem er I, unge herre?"

"Jeg er maler, herre," svarede den unge mand, "jeg maler landskaber dels på vægge, og dels på lærred. Jeg har ganske vist stor lyst til at se mig om i fremmede lande, for man ser der allehånde skønne egne, som man kan male, og hvad man maler

efter naturen, er dog for det meste smukkere, end hvad man selv finder på."

Sheiken så på de smukke unge mennesker, og hans blik blev alvorligt og mørkt. "Jeg havde også en gang en kær søn," sagde han; "han må nu være voksen som I. I skulle have været hans kammerater, så ville I have fået jeres ønsker opfyldt alle sammen. Han ville have læst med den ene af jer, hørt på musik sammen med den anden, have indbudt gode venner og levet højt sammen med den tredje, og med maleren ville jeg have ladet ham drage til skønne egne, sikker på, at han nok kom tilbage. Men således har det ikke behaget Allah, og jeg bøjer mig uden knurren for hans vilje. Men det står dog i min magt at opfylde jeres ønsker, og I skal gå fra Ali Banu med glade hjerter. I, min lærde ven," vedblev han, idet han vendte sig til skriveren, "skal fra nu af bo i mit hus og have tilsyn med mine bøger. I kan anskaffe alt, hvad I finder for godt, og det eneste, jeg forlanger af jer, er, at I, når I har læst noget rigtig kønt, skal fortælle mig det. I, som holder af at sidde ved et godt bord sammen med gode venner, skal have ledelsen af mine fornøjelser. Selv lever jeg rigtignok ensomt og uden fornøjelser, men det er min pligt, og mit embede fører det med sig, at jeg nu og da må indbyde gæster. Så skal I sørge for det hele i mit sted, og I kan indbyde hvem af jeres venner, I vil, og det forstår sig, at de skal have det, som er bedre end vandmeloner. Den unge købmand tør jeg ganske vist ikke tage bort fra hans forretning, der indbringer ham ære og fordel, men hver aften, min unge ven, kan I råde over mine dansere, sangere og spillemænd, ganske som I behager; lad dem spille og danse for jer, så meget som I vil. Og I," sagde han til maleren, "I skal se jer om i fremmede lande og

skærpe jert blik ved erfaring. Min skatmester skal udbetale jer tusind guldstykker til jer første rejse, som I kan tiltræde i morgen, og desuden give jer to heste og en slave. Rejs, hvor jer lyst driver jer hen, og når I ser noget kønt, så mal det til mig."

De unge mennesker var ude af sig selv af forbavselse, målløse af glæde og taknemmelighed. De ville kysse jorden under den gavmilde mands fødder, men det ville han ikke tillade.

"Skylder I nogen tak," sagde han, "så er det den viise mand her, som har talt til mig om jer; derved har han skaffet mig den fornøjelse at lære fire så fornøjelige unge mennesker at kende."

Men dervishen Mustafa afviste også de unge menneskers tak.

"Der kan I se, at man aldrig bør dømme overilet; har jeg sagt for meget om denne ædle mand?"

"Lad os nu høre en historie igen," sagde Ali Banu, og de unge mennesker gik hen på deres plads.

Den unge slave, der i så høj grad havde tiltrukket sig alles opmærksomhed ved sin vækst, sin skønhed og sit kække blik, rejste sig nu, bukkede for sheiken og begyndte med velklingende røst at fortælle

Almansors historie

O herre, de mænd, der har talt før jeg, har fortalt mangehånde vidunderlige historier, som de havde hørt i fremmede lande; jeg må med skam tilstå, at jeg ikke kan en eneste historie, der er god nok til jer, men hvis det ikke keder jer, vil jeg fortælle jer de mærkelige begivenheder, en af mine venner har oplevet.

På det algierske sørøverskib, som eders milde hånd udfriede mig fra, var der en ung mand på min alder. Det forekom mig, at han ikke var født til slavedragten, som han bar. De andre ulykkelige om bord på skibet var enten rå mennesker, som jeg ikke ville have noget at gøre med, eller folk, hvis sprog jeg ikke forstod, og derfor holdt jeg mig gerne til den unge mand, når vi havde en smule frihed. Han kaldte sig Almansor og var efter hans udtale at dømme en ægypter. Vi talte rigtig fornøjeligt sammen, og en dag faldt vi på at fortælle hinanden vor historie, men min vens var rigtignok meget mærkværdigere end min.

Almansors fader var en fornem mand i en ægyptisk by, som han ikke opgav mig navnet på. Han voksede glad og fornøjet op omgivet af al verdens glans og bekvemmeligheder, men han blev alligevel ikke blødagtigt opdraget, og hans ånd blev tidligt udviklet, for hans fader var en vis mand, der lærte ham dyd og gode sæder, og desuden gav ham til lærer en berømt lærd, der underviste ham i alt, hvad et ungt menneske bør vide. Almansor var en halv snes år gammel, da frankerne kom over havet og faldt ind i landet og førte krig med hans folk.

Drengens fader må ikke have stået på en god fod med frankerne, for en dag, just som han ville gå til morgenbønnen, kom de og forlangte først hans hustru som gidsel for, at han var

frankerfolket tro, og da han ikke ville udlevere hende, slæbte de hans søn med magt til deres lejr. –

– Da den unge slave sagde dette, tilhyllede sheiken sit ansigt, og der lød en vred knurren i salen.

"Hvor kan den unge mand bære sig så tåbeligt ad," råbte sheikens venner, "at rive Ali Banus sår op ved at fortælle sådan en historie, i stedet for at læge dem? Hvor kan han opfriske hans sorg i stedet for at adsprede den?"

Slavernes opsynsmand var meget opbragt på den uforskammede unge mand og bød ham tie, men den unge slave var meget forbavset over alt dette og spurgte sheiken, om der da var noget i hans historie, der vakte hans mishag. Så rejste sheiken sig op og sagde:

"Vær rolige, kære venner; hvor skulle den unge mand kunne vide besked om min bedrøvelige skæbne? Han har jo knapt været tre dage her i huset. Kan der ikke under de rædselsgerninger, frankerne øvede, tænkes en lignende skæbne som min, ja, kunne det ikke tænkes, at denne Almansor … gå videre, min unge ven."

Den unge slave bukkede og fortsatte:

"Den unge Almansor blev altså ført til den frankiske lejr. Det gik ham i det hele taget godt der, for en af feltherrerne kaldte ham ind til sig og fandt behag i drengens svar, som en dragoman måtte oversætte for ham; han sørgede før, at han fik mad og klæder, men drengen var alligevel meget ulykkelig, for han længtes efter sin fader og moder. Han græd i mange dage, men hans tårer rørte ikke disse mennesker. Så brød lejren op, og Almansor troede nu, at han ville få lov til at vende tilbage, men det skete ikke. Hæren rykkede frem og tilbage og førte krig

med mamelukkerne, og den unge Almansor slæbte de stadig med. Når han bad høvedsmændene og feltherrerne om lov til at vende hjem, svarede de Nej, han skulle være dem et gidsel på hans faders troskab. Således var han mange dage på march.

Så blev der pludselig røre i hæren, og det undgik ikke drengens opmærksomhed. Man talte om at pakke sammen, om at trække sig tilbage og sejle bort, og Almansor var ude af sig selv af glæde, for nu, da frankerne drog hjem til deres fædreland, måtte han da blive fri. Man drog med heste og vogne tilbage til kysten, og omsider så man skibene ligge for anker. Soldaterne gik om bord, men da natten faldt på, var kun en ringe del af dem blevet indskibet. Hvor gerne Almansor end ville have holdt sig vågen, fordi han hver time på dagen ventede at blive givet fri, faldt han dog omsider i en dyb søvn, og han mente, at frankerne havde kommet noget i vandet for at få ham til at sove, for da han vågnede, skinnede solen ind i et lille kammer, som han ikke havde været i, da han faldt i søvn. Han sprang op på sit leje, men da han trådte ud på gulvet, faldt han om, for gulvet gyngede under ham, og alting syntes at bevæge sig og hvirvle sig i kreds om ham. Han tog sig imidlertid sammen og holdt sig fast ved væggen for at slippe ud af kammeret.

Han hørte en sælsom brusen og hvislen omkring sig, han vidste ikke, om han drømte eller var vågen, for sådan noget havde han aldrig set eller hørt. Omsider nåede han hen til en lille trappe, som han med besvær steg op ad. Men hvor forskrækket blev han ikke! Der var ikke andet at se end himmel og hav – han var om bord på et skib. Så begyndte han bitterligt at græde. Han ville sættes i land, han ville springe i søen og

svømme hjem, men frankerne holdt på ham, og en af høvedsmændene lod ham føre hen til sig, lovede, at når han ville være lydig, skulle han snart få lov til at vende tilbage til sit hjem, og forestillede ham, at det ikke havde været muligt for dem, at føre ham til hans hjem, da de brød op; havde de ikke taget ham med, måtte han ynkeligt være omkommet.

Men hvem der ikke holdt ord, det var frankerne, for skibet sejlede i mange dage, og da det omsider nåede land, var det ikke Ægyptens kyst, men Frankistans.

Almansor havde allerede i lejren og endnu mere under den lange sejlads lært noget af frankernes sprog, hvilket kom ham meget til gode i dette land, hvor ingen forstod hans sprog. I mange dage førte de ham ind i det indre af landet, og alle vegne stimlede folk sammen for at se ham, for hans ledsagere sagde, at han var en søn af kongen af Ægypten, der havde sendt ham til Frankistan for hans dannelses skyld.

Men det sagde soldaterne kun, for at folk skulle tro, at de havde overvundet Ægypten, og at der nu var dyb fred mellem Frankistan og dette land.

Efter at rejsen igennem landet havde varet adskillige dage, kom de til en stor by, der var målet for deres rejse. Der blev han overgivet til en læge, som tog ham i sit hus og oplærte ham i alle frankernes sæder og skikke.

Først og fremmest måtte han iføre sig frankiske klæder, som var meget snævre og ikke nær så smukke som de ægyptiske. Han måtte ikke mere lægge armene over kors, når han bukkede, men når han ville vise nogen ærbødighed, måtte han med den ene hånd tage den umådelig store, sorte filthue af hovedet, som alle mændene bar, og som han også måtte gå med; den anden

hånd måtte han sætte i siden, og så måtte han skrabe ud med det højre ben. Han måtte heller ikke mere sidde med benene over kors, som det er skik i Østerland, men på høje stole med benene hængende ned på gulvet. Maden voldte ham også adskillige bryderier, for alt, hvad han ville putte i munden, måtte han først stikke på en jerngaffel.

Doktoren var en streng og ond mand, som plagede drengen, for når han en gang imellem glemte sig selv og sagde *Salem aleikum*, når han var ude i besøg, slog han ham med sin stok, for han skulle sige *Votre Serviteur*; han måtte heller aldrig hverken tænke eller tale eller skrive på sit eget sprog, han havde i det højeste lov til at drømme i det, og han havde måske fuldstændig glemt det, hvis der ikke havde været en mand der i byen, som blev ham til stor nytte.

Det var en gammel, men meget lærd mand, som kunne mange østerlandske sprog, arabisk, persisk, koptisk, ja endog kinesisk. Han gjaldt der i landet for et vidunder af lærdom, og han fik mange penge for at lære andre folk disse sprog. Denne mand lod nu den unge Almansor komme til sig nogle gange om ugen og trakterede ham med sjældne frugter og andre gode sager, og det unge menneske var som hjemme der i huset, for den gamle herre var en særling og lod lave klæder til Almansor ganske som dem, fornemme folk går med her i Ægypten. Disse klæder gemte han i et særligt værelse i sit hus, og når så Almansor kom, lod han ham gå der ind med en tjener og klæde sig på efter sit hjemlands skik, og derfra måtte han så gå ind i "Lille-Arabien," som de kaldte en sal i den lærde mands hus.

Denne sal var prydet med alskens kunstigt opelskede træer såsom palmer, bambus, unge cedertræer og deslige, samt med

blomster, som kun vokser i Østerland. Der var persiske tæpper på gulvet, og ved væggene var der hynder, men der var slet ingen frankiske stole eller borde. På en af disse hynder sad den gamle professor, men han så ganske anderledes ud end sædvanlig, han havde bundet et fint tyrkisk sjal om hovedet som turban og havde et falsk gråt skæg på, der nåede helt ned til bæltestedet og så ud som et naturligt, ærværdigt skæg. Han havde en talar på, som han havde ladet lave af en brokades slåbrok, vide tyrkerbukser, og gule tøfler, og skønt han ellers var meget fredelig, havde han en sabel spændt om livet og i bæltet en dolk besat med uægte sten. Og så røg han på en pibe, der var halvanden meter lang, og lod sig opvarte af sine folk, der ligeledes var klædt på persisk, og af hvilke halvdelen havde måttet sværte ansigt og hænder.

Fra først af fandt den unge Almansor alt dette meget løjerligt, men det gik snart op for ham, at han kunne have megen nytte af disse timer, når han rettede sig efter den gamles luner. Medens han hos doktoren ikke turde tale et ægyptisk ord, var det frankiske sprog helt forbudt her; når Almansor trådte ind, måtte han sige fredshilsenen, som den gamle perser besvarede meget højtideligt, hvorpå han gav det unge menneske et vink, at han skulle tage plads ved siden af ham, og så begyndte han at tale persisk, arabisk, koptisk og alle mulige sprog imellem hinanden, hvilket han kaldte en lærd østerlandsk konference. Ved siden af ham stod der en tjener eller slave, som han skulle forestille, med en stor bog; det var en ordbog, og når den gamle ikke kunne huske de ord, han ville bruge, gav han slaven et vink, og så slog han dem straks op, så at den gamle kunne gå videre.

Slaverne bragte sorbet og andre sådanne ting i tyrkiske skåle, og når Almansor ville gøre den gamle rigtig fornøjet, behøvede han blot at sige, at alting var indrettet ganske som i Østerland. Almansor læste meget smukt persisk, og det var hovedsagen for den gamle. Han havde mange persiske håndskrifter; dem måtte ynglingen læse op af, og så fulgte han opmærksomt med og lærte sig således den rigtige udtale.

Det var den stakkels Almansors glædesdage, for den gamle professor lod ham aldrig gå tomhændet, og somme tider fik han endog kostbare gaver af ham, penge, linned eller andre nødvendige ting, som doktoren ikke ville give ham. Således levede Almansor nogle år i hovedstaden i Frankerland, men hans længsel efter fædrelandet mindskedes aldrig. Så, da han var en femten år gammel, indtraf der en begivenhed, som fik stor indflydelse på hans skæbne.

Frankerne valgte nemlig deres øverste feltherre, som Almansor så tit havde talt med i Ægypten, til deres konge og hersker. Almansor vidste ganske vist og kunne skønne af de store festligheder, at der gik noget sådant for sig i den store by, men det faldt ham aldrig ind, at det var den mand, han havde set i Ægypten, der nu skulle være konge, for denne feltherre var en meget ung mand. Men en dag gik Almansor over en af de broer, der fører over den brede flod, som løber igennem byen, og så fik han øje på en mand i en soldals simple klædebon, der stod og lænede sig til brystværnet og så ned i floden. Mandens ansigt var ham påfaldende, og det kom ham for, at han havde set det før. Han gennemløb hurtigt sin hukommelses kamre, og da han kom til det ægyptiske, gik det pludselig op for ham, at denne mand var den frankiske feltherre, han så tit havde talt

med i lejren, som altid havde taget sig venligt af ham; han vidste ikke rigtigt, hvad han hed, men han tog mod til sig, gik hen til ham, lagde armene over kors på sine landsmænds vis og sagde: "*Salem aleikum*, lille korporal!" – Det var det navn, han gik under blandt soldaterne.

Manden vendte sig forbavset om, så stift på den unge mand, tænkte sig om og sagde derpå: "Du gode Gud, er du her, Almansor? Hvordan har din fader det? Hvordan går det i Ægypten? Hvorfor er du her?"

Nu kunne Almansor ikke længere styre sig; han begyndte bitterligt at græde og sagde til manden: "Du ved altså ikke, lille korporal, hvad dine hunde af landsmænd har gjort imod mig? Ved du ikke, at jeg ikke har set mine fædres land i alle de mange år?"

"Jeg vil da ikke håbe, at man slæbte dig med," sagde manden, idet hans åsyn formørkedes.

"Jo, det gjorde man," svarede Almansor; "den dag, da jeres soldater sejlede bort, så jeg mit fædreland for sidste gang; de tog mig med sig, og en høvedsmand, som blev rørt over min ulykke, betaler kostpenge for mig hos en forbandet doktor, der prygler mig og halvt sulter mig ihjel. Men det var godt, jeg traf dig, lille korporal," vedblev han ganske troskyldigt, "du må hjælpe mig."

Manden smilede og spurgte, hvad han da skulle gøre for ham.

"Se," sagde Almansor, "det ville jo være urimeligt, om jeg ville forlange noget af dig; du var altid god imod mig, men jeg ved, at du er en fattig mand, og skønt du var feltherre, gik du aldrig så fint klædt som de andre. At dømme efter din hat og frakke er

du nok heller ikke nu i de bedste omstændigheder. Men se, frankerne har jo nylig valgt sig en sultan, og du kender uden tvivl en eller anden, der tør nærme sig ham, f.eks. hans janitshar-aga, eller hans reis-effendi eller hans kapudan-pasha, ikke?"

"Nå ja," svarede manden, "hvad så?"

"Du kunne lægge et godt ord ind for mig hos sådan en, lille korporal, og få ham til at bede frankernes sultan om at give mig fri. Jeg trænger også til nogle rejsepenge til at slippe over havet for, men du må endelig ikke sige noget om det hverken til doktoren eller den arabiske professor."

"Hvem er den arabiske professor?" sagde manden.

"Å, det er et løjerligt menneske, men ham skal jeg fortælle dig om en anden gang. Fik de to det at vide, slap jeg aldrig bort fra Frankistan. Men vil du tale min sag hos agaerne? Svar mig oprigtigt."

"Følg med mig," sagde manden, "jeg kan måske lige straks hjælpe dig."

"Nu?" råbte det unge menneske, forskrækket. "Ikke for nogen pris; så ville doktoren prygle mig; jeg må skynde mig hjem."

"Hvad er det, du har i din kurv?" spurgte manden, idet han holdt på ham. Almansor blev rød i hovedet og ville først ikke sige det, men omsider sagde han:

"Ser du, lille korporal, jeg må gøre tjeneste her som den ringeste slave hos min fader. Doktoren er gerrig og sender mig hver dag en mils vej ud i byen på grønt- og fisketorvet; der må jeg så handle med de smudsige sælgekoner, fordi det er nogle hvid billigere dér end i den del af byen, vi bor i. Se, for at købe

disse usle sild, denne håndfuld salat og dette lille stykke smør må jeg hver dag gå to mil. Ak, om min fader vidste det!"

Manden blev rørt over Almansors nød og svarede: "Følg du kun med mig, du kan stole på, at doktoren ingen fortræd skal gøre dig, selv om han i dag hverken får salat eller sild. Vær du kun ved godt mod, og følg med." Med disse ord tog han drengen i hånden og trak ham med sig, og skønt Almansors hjerte bankede, når han tænkte på doktoren, var der noget så sikkert i mandens ord og væsen, at han besluttede at følge med. Han gik altså ved siden af soldaten med sin kurv på armen mange gader igennem. Det kom ham så løjerlig for, at alle mennesker tog hatten af for dem og blev stående og så efter dem. Han sagde det til sin ledsager, men denne lo blot og sagde ingen ting.

Omsider kom de til et prægtigt slot, som manden gik lige hen til.

"Bor du her, lille korporal?" spurgte Almansor.

"Ja, her bor jeg," svarede manden; "jeg vil føre dig op til min herre."

"Nej, hvor du bor kønt!" vedblev Almansor. "Så har sultanen vel givet dig fribolig her?"

"Ja, den bolig kan jeg takke kejseren for, det har du ret i," svarede hans ledsager, idet han gik ind på slottet med ham. Der gik de op ad en bred trappe og ind i en smuk sal, hvor han bød ham sætte sin kurv fra sig, og så førte han ham ind i et prægtigt værelse, hvor der sad en dame på en divan. Manden sagde noget til hende på et fremmed sprog, og så lo de begge to meget, og damen spurgte Almansor ud på frankisk om mangt og meget angående Ægypten. Omsider sagde den lille korporal til det unge menneske:

"Ved du, hvad jeg tror bliver det rigtigste? Nu går jeg selv straks med dig til kejseren og taler din sag hos ham."

Almansor blev meget forskrækket, men han tænkte på, hvor usselt han havde det, og på sit hjem. "Den ulykkelige," sagde han, "giver Allah mod i nødens stund, han vil heller ikke forlade mig stakkels dreng. Jeg vil gøre, som du siger, korporal, og gå med dig. Men sig mig en gang, skal jeg kaste mig i støvet for ham? Skal jeg berøre gulvet med panden? Hvordan skal jeg bære mig ad?"

De lo begge to igen og forsikrede, at det behøvedes slet ikke.

"Ser han skrækkelig og majestætisk ud?" spurgte han videre. "Har han langt skæg! Lyner han med øjnene? Hvordan ser han ud?"

Hans ledsager lo igen og sagde: "Jeg vil hellere lade være at beskrive ham for dig, Almansor; du får selv se, om du kan finde ham. Kun så meget vil jeg sige dig, at når kejseren er til stede, tager de alle sammen hattene ærbødigt af; den, der beholder hatten på, er kejseren."

Med disse ord tog han ham i hånden og gik med ham hen i kejserens sal. Jo nærmere Almansor kom den, des højere bankede hans hjerte, og da de kom til døren, begyndte knæene at ryste under ham. En tjener lukkede døren op. Der stod mindst tredive mænd i en halvkreds, alle sammen prægtigt klædte og dækkede med guld og stjerner, som det er skik og brug blandt kongernes fornemste bassaer og agaer i frankernes land, og Almansor tænkte, at hans ledsager, der var så tarveligt klædt, måtte være en af de ringeste af dem. De havde alle sammen blottet deres hoveder, og Almansor begyndte nu at se sig om efter den, der havde hatten på, for det var jo kejseren.

Men han kunne ingen se; de stod alle sammen med hatten i hånden, så kejseren kunne altså ikke være der. Men så kom han tilfældigvis til at se på sin ledsager, og se – han havde hatten på.

Ynglingen blev meget forbavset. Han så længe på sin ledsager, tog så selv hatten af og sagde: "*Salem aleikum*, lille korporal! Så vidt jeg ved, er jeg ikke frankernes sultan, så det tilkommer ikke mig at beholde hatten på. Men du har jo ikke taget din af – er du da kejseren, lille korporal?"

"Du har gættet det," sagde manden, "og jeg er også din ven. Det er ikke mig, men et ulykkeligt sammenstød af forvirrede omstændigheder, der er skyld i din ulykke, og du kan stole på, at du skal komme hjem til dit fædreland med det første skib. Gå nu igen ind til min kone, og fortæl hende noget om den arabiske professor, og hvad du ellers ved. Sildene og salaten skal jeg sende doktoren, men du bliver her i mit slot, til du rejser."

Således talte kejseren, men Almansor faldt på knæ for ham, kyssede ham på hånden og bad om forladelse, fordi han ikke havde kendt ham, men han havde virkelig ikke kunnet se på ham, at han var kejser.

"Det har du ret i," svarede kejseren leende, "når man kun har været kejser nogle få dage, kan man ikke have det skrevet på panden." Med disse ord gav han ham et vink, at han skulle gå.

Fra den dag af levede Almansor lykkelig og i fryd og gammen. Han fik lov til endnu nogle gange at besøge den arabiske professor, han havde fortalt kejseren om, men doktoren så han ikke mere.

Nogle uger efter lod kejseren ham kalde og meddelte ham, at der lå et skib for anker, som han ville sende ham til Ægypten med. Almansor var ude af sig selv af glæde; få dage efter var han

rejsefærdig, og fuld af taknemmelighed og overøst med skatte og gaver rejste han fra kejseren ud til havet og gik om bord på skibet.

Men Allah ville prøve ham mere endnu, hærde hans mod endnu mere i ulykken og tillod ham endnu ikke at gense sit hjemlands kyst. Et andet frankisk folk, englænderne, førte på den tid krig til søs med kejseren. De tog alle de skibe fra ham, som de kunne få bugt med, og så begav det sig da, at det skib, Almansor var om bord på, på rejsens sjette dag blev omringet og beskudt af engelske skibe; det måtte overgive sig, og hele mandskabet blev bragt over på et mindre skib, som sejlede videre med de andre. Men på søen er der lige så usikkert som i ørkenen, hvor røvere, inden man ved af det, kan overfalde karavanerne og myrde og plyndre de rejsende. En kaper fra Tunis overfaldt det lille skib, som under en storm var blevet skilt fra de større; det blev taget, og hele mandskabet ført til Algier og solgt dér.

Almansor kom ganske vist ikke i så hårdt slaveri som de kristne, fordi han var en rettroende muselmand, men nu var alt håb ude, om at han nogen sinde ville få sit hjemland og sin fader at se mere. Han opholdt sig i fem år hos en rig mand og måtte vande hans blomster og dyrke hans have. Så døde den rige mand uden at efterlade sig arvinger; hans gods blev splittet ad, hans slaver solgt, og Almansor faldt i hænderne på en slavehandler. Denne var just i færd med at udruste et skib for at sælge sine slaver i dyre domme andet steds. Tilfældet føjede det så, at jeg selv tilhørte den samme slavehandler og kom om bord på det samme skib. Der lærte Almansor og jeg hinanden at kende, og der fortalte han mig sin mærkværdige skæbne. Men

da vi kom i land, var jeg vidne til den vidunderligste styrelse; det var hans fædrelands kyst, vi landede på, den by, på hvis torv vi blev udbudt til salg, var hans fødeby, og – kort sagt, herre, det var hans egen kære fader, der købte ham."

Sheik Ali Banu var hensunket i dybe tanker under denne fortælling; den havde uvilkårligt revet ham med, hans bryst bølgede, hans øjne funklede, og han var tit lige ved at afbryde den unge slave, men enden på historien lod han ikke til at være rigtig fornøjet med.

"Han kunne nu være omkring en og tyve år, siger du?" spurgte han.

"Han er lige gammel med mig, herre, en eller to og tyve år."

"Og hvad hed hans fødeby? Det har du ikke fortalt os."

"Hvis jeg ikke tager fejl, var det Alessandria," svarede slaven.

"Alessandria!" råbte sheiken. "Det er min søn. Hvor blev han af? Sagde du ikke, at han hed Kairam? Har han mørke øjne og brunt hår?"

"Det har han, og når vi talte fortroligt sammen, kaldte han sig Kairam og ikke Almansor."

"Men Allah, Allah! Du sagde jo, at du havde set hans fader købe ham. Sagde han virkelig, at han var hans fader? Så er han jo dog ikke min søn!"

Slaven svarede: "Han sagde til mig: 'Allah være priset efter al den ulykke, jeg har gennemgået. Det er torvet i min fødeby, vi står på.' Noget efter kom der en fornem mand om hjørnet, og så råbte han: 'O, hvad øjnene dog er for en kostelig Himlens gave! Så fik jeg dog min ærværdige fader at se igen!' Men manden kom hen til os, så på slaverne og købte omsider den, som alt

dette er overgået. Så bad han til Allah og takkede ham inderligt og hviskede til mig: 'Nu vender jeg atter tilbage til min lykkes haller – det er min egen fader, der har købt mig.'"

"Så er det dog altså ikke min søn, min Kairam!" sagde sheiken overvældet af sorg.

Nu kunne den unge slave ikke holde sig længere. Glædestårer styrtede ud af hans øjne, han kastede sig i støvet for sheiken og råbte: "Jo, det er din søn Kairam Almansor, for det er dig, der har købt ham."

"Allah! Ahah! Et vidunder, et stort vidunder!" råbte de tilstedeværende, idet de stimlede sammen om dem, men sheiken stod målløs og stirrede på ynglingen, der hævede sit smukke ansigt op imod ham.

"Min ven Mustafa," sagde han til dervishen, "der hænger et slør af tårer for mine øjne, så at jeg ikke kan se, om hans ansigt har de samme træk som min Kairams moders. Kom hid og se på ham."

Den gamle trådte hen til dem, så længe på den unge mand, lagde hånden på hans pande og sagde: "Kairam, hvorledes lød det tankesprog, jeg på ulykkens dag gav dig med til frankernes lejr?"

"Min dyrebare lærer," svarede den unge mand, idet han førte den gamles hånd til sine læber, "det lød således: 'Den, som Allah elsker, og som har en god samvittighed, er ikke alene i ulykkens ørken, for han har to ledsagere, der går ved hans side og trøster ham.'"

Da hævede den gamle taknemmelig sit blik mod himlen, drog den unge mand til sit bryst og overgav ham til sheiken,

idet han sagde: "Tag ham; så sandt du har sørget over ham i ti år, så sandt er han din søn Kairam."

Sheiken var ude af sig selv af henrykkelse; han så atter og atter på den genfundne og genkendte uomtvisteligt sin søn. Og alle de tilstedeværende delte hans glæde, for de elskede sheiken. De var så glade, som om de selv hver havde fået en søn.

Nu lød der atter sang og jubel i hallen som i lykkens og glædens dage. Atter måtte den unge mand, og denne gang endnu udførligere, fortælle sin historie, og alle priste den arabiske professor og kejseren og enhver, der havde taget sig af Kairam. Man blev sammen til ud på natten, og da man brød op, gav sheiken sine venner kostelige gaver, på det at de bestandig måtte mindes denne glædesdag.

Men de fire unge mænd forestillede han for sin søn og opfordrede dem til stadig at besøge ham, og det blev aftalt, at han skulle læse med skriveren og gøre små rejser med maleren, at købmanden skulle sørge for at underholde ham med sang og dans, og at den fjerde skulle sørge for alle andre forlystelser. De fik også kostelige gaver og forlod glade og fornøjede sheikens hus.

"Men hvem andre end den gamle kan vi takke for alt dette?" sagde de unge mænd til hinanden. "Hvem skulle have troet det den gang, da vi stod uden for huset og gik i rette med sheiken."

"Og hvor let havde det ikke kunnet stikke os at overhøre den gamle mands lærdomme eller endog rent ud at gøre nar af ham," sagde en anden. "For han så dog meget pjaltet og ynkelig ud; hvem skulle have troet, at det var den vise Mustafa!"

"Ja, det er mærkværdigt!" svarede skriveren. "Var det ikke her, vi lod vore ønsker komme til orde? Den ene ville rejse, den

anden synge og danse, den tredje have godt selskab, og jeg ville læse og høre historier, og nu er alle vore ønsker gået i opfyldelse! Nu kan jeg læse alle sheikens bøger og købe så mange til, som jeg vil."

"Og jeg skal sørge for hans bord og hans forlystelser og har lov til at være med," sagde den anden.

"Og jeg kan råde over hans slaver, når som helst jeg får lyst til at fryde mit hjerte ved sang og strengespil eller til at se en dans."

"Og jeg!" råbte maleren; "indtil denne dag var jeg fattig og kunne ikke komme uden for byen; nu kan jeg rejse, hvor hen jeg vil."

"Ja," sagde de alle sammen, "det var dog godt, at vi traf den gamle. Hvem ved, hvad der ellers var blevet af os."

Således talte de og gik så glade og lykkelige hjem.

Om "Sheiken i Alessandria"

Forfatter: Wilhelm Hauff (1802-1827).
Første udgave: *Märchen-Almanach auf das Jahr 1827 für Söhne und Töchter gebildeter Stände.* Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart 1826.
Denne udgave efter: *Eventyr af Wilhelm Hauff.* Oversatte af Fr. Winkel Horn. Chr. Steen & Søns Forlag. København 1884.
Oversætter: Frederik Winkel Horn (1845-1898).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration til *Den unge englænder* af Johann Baptist Sonderland (1805-1878).

ISBN 978-87-7628-300-1
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-524-2 (Ølstykke 2017).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk